

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**MESTÎ DİVANI
METİN- İNCELEME**

FATMA DOĞAN

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

HAZİRAN 2015

**MESTİ DİVANI
METİN- İNCELEME**

Fatma DOĞAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2015

Fatma DOĞAN tarafından hazırlanan “Mestî Divanı Metin-İnceleme” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman- Başkan: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Türk Dili ve Edebiyatı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Doç. Dr. Mustafa ARSLAN

Türk Dili ve Edebiyatı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Yrd. Doç. Dr. Murat ERSÖZ

Türk Dili ve Edebiyatı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Tez Savunma Tarihi: 29/06/2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Nihat YAZILITAŞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Vekili

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

FATMA DOĞAN

29/06/2015

MESTÎ DİVANI METİN-İNCELEME
(Yüksek Lisans Tezi)

Fatma DOĞAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Haziran 2015

ÖZET

Elinizdeki çalışma, inceleme ve metin olmak üzere iki ana kısma ayrılmıştır. İnceleme kısmında tek nüsha olan Divandan hareketle şairin hayatı, edebi kişiliği ve üslubuna dair bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölüm ise metnin kendisinden oluşmaktadır. Metin, çeviri kurallarına göre günümüz imlasıyla Latin Alfabesine aktarılmıştır. Divan iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölüm şairin kendi şiirlerinden oluşurken ikinci bölüm mecmua tarzındadır.

Bilim Kodu : 4.011
Anahtar Kelimeler : Eski Türk Edebiyatı
Sayfa Adedi : 135
Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

MESTÎ DİVANI TEXT-REVIEW**(M.Sc. Thesis)****Fatma DOĞAN****GAZİ UNIVERSITY****GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES****June 2015****ABSTRACT**

Your study review is divided into two main parts and text. Review only in the life of the poet with the couch, single personality and nusha style includes the information about the. The second part consists of the text itself. Text translation according to the rules of today's signature of the Latin Alphabet have been conveyed. Two parts of the sofa mixed occur. The first part consisted of a poem by the poet himself, while the second part of the magazine is in the style department.

Science Code : 4.011
Key Words : Old Turkish Literature
Page Number : 135
Supervisor : Prof. Dr. İsmail. Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Divanımı incelediğimiz Mestî 'nin hayatı edebi kişiliği hakkında tek eseri olan Divanından edindiğimiz bilgiler haricinde elimizde herhangi bir bilgi yoktur. Divanında şairin kendi şiirleri dışında başka şairlerin şiirlerine de yer vererek eserinin iki kısımdan oluşmasını sağlayarak ikinci kısmı mecmua şeklinde düzenlemiştir. Geçiş Dönemi şairi olan Mestî'nin şiirlerinde bu durumu yansıttığını görmekteyiz. Eserinde üslubundan kaynaklı sıkıntılar oldukça fazladır hem hece ve aruz ölçüleriyle şiirler yazmıştır. Bu yüzden metni okurken vezin konusunda zorlandığımızı söylemek mümkündür. Ayrıca metinde olmamasına rağmen ilave edilmesi gereken yerler vardır. Bazı şiirlerde " و " (vav) olmadığı halde okunuşta verilmesi gerektiği için bi bunları parantez içerisinde gösterdik. Tek nüsha olan Mestî Divanı'nı Ankara Milli Kütüphane yazmalar kataloğundan temin etmiş bulunmaktayız. Bu güne kadar benim her zaman yanımda olan ve hiçbir zaman desteklerini benden esirgemeyen annem Aynur Şafak, Babam Burhan Şafak, Dedem Recep Şafak, Babaannem Makbule Şafak, kardeşlerim Ramazan ve Merve Şafak'a ve eşim Yunus Doğan'a çok teşekkür ederim. Çalışmamda yardımları olan Prof. Dr. İsmail Aksoyak Hocama teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. MESTÎ'NİN HAYATI	3
3. EDEBİ KİŞİLİĞİ, DİVANININ MUHTEVA VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	
3.1. Edebi Kişiliği	5
3.2. Divanının Muhteva Özellikleri	
3.2.1. Üslûp özellikleri	8
3.2. 2. Tasavvufî kavramlar	10
3.2.3. Ayet ve hadisler	11
3.2.4. Şahıs isimleri	13
4. DİVANININ ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	15
Vezin	15
5. DİVANININ MECMUA KISMI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA	13
6. MESTÎ DİVANI	
6.1. Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol.....	19
7. METİN	21
8.SONUÇ	131
9.KAYNAKLAR.....	133
ÖZGEÇMİŞ	135

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
G.	Gazel
MÜS.	Müstezad
MUH.	Muhammes
T.M.	Tâhir'ul- Mevlevî

1. GİRİŞ

Divanını incelediğimiz Mestî hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlayamamış olmamızın yanında eserinde verdiği bilgilerden hareketle, Mestî'nin Kastamonulu bir Mevlevî Dervîşi olduğunu bunun yanında Divanında yer verdiği tarihlerden de 19.y.y. sonu ve 20.yy.başlarında yaşamış bir Divan Şairini olduğunu görmekteyiz.

Mestî Divanı, aslında küçük bir divandır ve şair de bunu metnin sonunda dile getirmektedir.

Divan, iki bölümden meydana gelmektedir ilk bölümde bir Mevlevî Dervîşi olan Mestî dinî-tasavvufî şiirlere yer verirken ikinci bölümde de bazı Divan Şairlerinin şiirlerine yer vererek eserin ikinci bölümünün mecmua tarzında olmasını sağlamıştır. “elif”le başlayan ilk bölümde 84 gazel bulunmaktadır. Divanın mecmua kısmında ise 12 gazel bulunmaktadır. Ayrıca ikinci bölümde Sebîlü’r-Reşâd Gazetesi’nden alınmış Tâhiru’l-Mevlevînin meşhûr hitâb-ı ‘itâbı, mesnevi nazım şekliyle verilmektedir.

Mestî ’nin şiirleri dinî-tasavvufî içeriklidir bununla birlikte metinde şairin üslûbundan kaynaklı sıkıntılar olmasının yanında geçiş dönemi şairlerinden olduğu için aruzdan kaynaklı sıkıntılar da karşımıza çıkmaktadır. Şairin hece ve aruz vezinleriyle şiirler kaleme almıştır. Bu yüzden metni okurken vezin konusunda zorlandığımızı söylemek mümkündür. Ayrıca metne ilave edilmesi gereken yerler vardır ve bunlar parantez içerisinde gösterilmiştir. Örneğin " و “ (vav) olmadığı halde biz bunu parantez içerisinde gösterdik.

Elinizdeki eser, inceleme ve metin olmak üzere iki ana kısma ayrılmıştır. İnceleme kısmında Divandan hareketle şairin hayatı, edebî kişiliği, üslûbuna dair bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde şairin hayatı, ikinci bölümde ise şairin edebî kişiliği, Divanın muhteva ve şekil özellikleri Divanından yararlanılarak verilmiştir. Üçüncü bölüm ise metinden oluşmaktadır. Metin, çeviriyazı kurallarına göre günümüz imlasıyla Latin Alfabesine aktarılmıştır.

2. MESTÎ ‘NİN HAYATI

Kaynaklarda Mestî , hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamaktadır onu ancak Divanında kendisi hakkında verdiği bilgilerden tanımaktayız. Mestî , 19. yy. sonu 20.yy. başında yaşamış bir Divan şairidir ve tek eseri olan Divanını 1921 tarihinde bitirmiştir. Divanından başka eseri yoktur. Eserinin son kısmındaki hâtime bölümünde belirttiğine göre Kastamonuludur ve eserini Kastamonu’da tamamlamış bir Mevlevî dervişidir.

Mestî , geçiş dönemi şairi olduğu için üslûbundan kaynaklı sıkıntılar göze çarpmaktadır. Bununla birlikte kendisi Divanı hakkında “ Her ne kadar zikre şâyân bir şey olmadığını bilür isem de perîşân-ı rûzgâr olmasını gönül ârzû itmediginden bir yâdgâr u hâtıra olmak üzere evrâk-ı perîşân üzerinden cem’ ile bir ufak eser hâline ifrâg eyledim.” diyerek eserinin değersiz olduğunu bildiğini ama yazdıklarının dağılmasını istemediği için bir araya getirdiğini ifade etmektedir. Bu sözlerden de anlaşılacağı üzere şair, Divanını bir edebî mahiyet taşıyın diye değil sadece kendisi için oluşturmuştur.

Mestî , Mestî mahlasını da nasıl aldığını yine eserinin son kısmında yer alan hâtime bölümünde, “Eş‘âr-ı fakîrânemde “Mestî” mahlasını almamın esbâbı: İstanbul’da, gençlik ‘âleminde bir gice mey-hâneniñ birinde fazlaca içmiş ve sızmış kalmışdım. Kendime geldigim zemân, mey-hânede iki dâne Rûm dez-gâh-dârdan başka kimse kalmamış ve çapuyı içeriden kilîdlenmiş buldum. O ânda Hudâ’ya hamd ü şükr itdim ki, baña bir sü’-i kaçd yapmamışlar. Bunuñla berâber, yanımda hiç bir silâh olmadığı hâlde cesûrâne kendülerine çapunuñ açılmasını ihtîâr itdim. Çapuyı açdılar. İçkiniñ pârasını virerek oradan çıktım ve bir dahâ tevbe iderek kaç‘ iyyen içmedim.” diyerek ifade etmiştir.

Kuddûsî ve İzzet Monla’nın şiirleriyle hayatına yön veren Mestî , İzzet Monla’nın Gülşen-i Işk adlı eserini okuduktan sonra Tarîk-i Mevlevî’ye intisâb etmeye karar verdiği yine eserinin hâtime kısmında yer vermiştir. Bir Mevlevî Dervîşi olan Eşref’in Mevlevîliği bildiğini söyleyebiliriz.

Mestî , Divanının mecmua olan ikinci kısmında Fevzî, Hüdayî, Şems-i Tebrizî, Mevlânâ, Sultan Veled, Şeyh Galib, Kâmî, Câmî, Bakî, ve Muhibbî’nin şiirlerine yer vermiştir. Dolayısıyla Mestî ’in bu şairlerden etkilendiğini söyleyebiliriz.

3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ, DİVANININ MUHTEVA VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

3.1. Edebî Kişiliği

Divan şiiri geleneği içinde düşündüğümüzde Mestî , yaşadığı çağ itibariyle tamamen bir geçiş dönemi şairidir. Sade bir dil kullanan şairin şiirleri, Arapça-Farsça kelimelerle yoğun bir şekilde örülü değildir bu yüzden de kolay anlaşılmalıdır.

Bir Mevlevî Dervişi olan Mestî , dinî-tasavvufî şiirler kaleme alarak tek mutlak gücün Allah olduğunu nice Rüstem-i Zâlların mağlub olduğunu nice Süleymanların da toprak olduğunu ifade etmektedir:

Nice Rüstem-i Zâlları eyledi mağlûb
Nice ẖahrâmân-ı ẖâtilleri getürdi amāna

Nice Süleymānları bırağdı ħākir
Pertāb eyledi hiç birinden gelmedi şadā G.1/6-7

Hakka kulluk etmek gerektiğini ve fânî dünyayı terk etmek gerektiğini ifade etmektedir:

Ġāfil olma, Ĥağğ'a kulluğ eyle, terk it fānī dünyâyı
Ne vağte dek tolanasñ āvāre, ser-gerdān bu şağrâyı? G.18/1

Şair, bir Mevlevî Dervişi olduğundan Mevlevîlik hakkında bilgiye sahiptir ve Divanında Mevlevîlik ile ilgili kelimelere yer vermektedir. Mevlevî Tarikatına intisabı esnasında söylediği şiirden bunu açık bir şekilde görmemiz mümkündür:

Ġam degil ölse, sülûk itdim o şāhñ rāhına
Cānımı nezr itmişim ben Mevlevî Dergāhı'na

Ĥāk-i pāyim bu ẗarīğ-ı 'ışğda ben tā ezel
Bī-kesim, oldum dāğhil bāb-ı se' ādet cāhına
Öyle bir deryā-yı feyz-giryādır bu ẗarīğ
Ġam yimez dāğhil olanlar cürm ile eyvāhına

albine girmez keder, yüz evirmez devri cevrenden
 a' na görse ande eyler luf ider bed-'hına

Mestiy sen tekye-i ıdu rızda bul mam
 Dest-grdir azret-i Pr bende-i gm-rhına G19/ 1-5

Aaıda gazel nazım ekliyle yazılmı olan iir Mevlevlik hakkındadır:

Kehf-i mn-ı selmetdir ari-ı Mevlev
 Vsıl-ı rh-ı hidyetdir ari-ı Mevlev

ekmesn dny v m-f-h gmın 'ı olan
 Cnib-i a'dan beretdir ari-ı Mevlev

Feyz feyz-ver degil mi or dal bbına
 Hep bilür maf kermetdir ari-ı Mevlev

libn-ı devlet-i dny olan bilmez anı
 Rh-ı 'ıda bir adkatdir ari-ı Mevlev

M-sivya iltift itmez akat-bn olan
 ıdıle a'a ibdetdir ari-ı Mevlev

Ey gönül, m'il olup dnyya olma tene-leb
 Mestiy, mestne-i 'ıa kifyetdir ari-ı Mevlev G 50/ 1-6

Bir mride balanmadan olmayacaını dile getiren air, Allah'a ulamada h ile efgnın gerektiini de söylemektedir:

Sa' y eyle, tut bir mrid-i kmil etegin sen
 Vulat demine h ile efgne gerekdir G22/5

Mestî 'nin Aleviliği de bildiği şiirlerinde görülmektedir. Bir şiirinde meyhanenin dergah olduğunu söyleyen şair, Hz. Ali'nin de Kevser dağıtan saki olduğunu söylemektedir:

Sırr-ı Hâkık'dır söylenen nîkden ancak murād
Mey-hâne denilen 'ışık-ı tekye-i hārābdır

Pîr-i muğān, pîrū şeyh-ı tarīkatdır hemān
Sāki ise sāki-i kevşer Ebā Tūrāb'dır G37/2-3

Şair, bazı şiirlerinde de nasihat ederek okuyucuya yol göstermeye çalışmıştır. Kıskançlığın insanın kendisini mahvedeceğini söylerken hased edilen kişinin zindanlara dahi düşse Allah'ın onu Mısır'a padişah edeceğini ifade ederken aynı zamanda da Hz. Yusuf Kıssasına telmihte bulunmuştur:

Ger hāsed var ise yakdîñ kendiñi
Kurtaramazsîñ seni tebāh ider

Düşse maḥsūd çāre ile zindāna hem
Kurtarır Hâkık anı Mısr'a şāh ider G 38/4-5

Dinî-tasavvufî yönü ağır basan Mestî , Divanında beşeri aşka da yer vererek sevgilinin kaşlarını kemana, boyunu serviye, yanaklarını la'l-i bedehşāna, dudaklarını mercana ve dişlerini inciye teşbih etmiştir:

Kaşları kırılı kemān degildir bu beşer insān
Ya hūrīdir veya ğilmān ger olmuş Yūsuf zībā

Kāmeti serv-i hīrāmāndır ruḥları la' l-i bedehşāndır
Lebleri lü'lü'-i mercāndır dendānı dürr gibi peydā G2/5-6

Mestî , Divanının ikinci kısmını mecmua olarak düzenlemiş ve birçok şairin şiirlerine yer vermiştir. Mecmua kısmı Fevzi'ye ait bir gazelle başlayıp Hüdâyî'nin Divanından bir alıntıyla devam etmektedir. Pend ü Nasihât ve müfretlerle devam edip Hüdâyî'nin bir şiiri ve yine müfretlerden sonra şair, türbedâr-ı Hacı Hasan 'den

duyduklarını nesirle anlatmıştır: “Her şeyin cilası olduğu gibi, kalbin cilâsı da tevbe ve istiğfâr ve zikru’llâhdır. Bir destinin içerüsüne su konulursa su, pekmez konulursa pekmez ve’l-hâsıl her ne konulursa, onu sızdırdığı gibi, bir insân da kalbine her neyi korsa, kendüsinden o zuhûr eder.” gibi sözlere yer vermektedir.

Şair, Şems-i Tebrîzi, Mevlânâ’nın iki şiiri, Sultan Veled, Nazîf, Şeyh Gâlib’in dört şiiri, Kâmî, Câmî, Bâkî, Muhibbî, Diyârbekirli Sa’îd Pâşâ’nın Ahlâk-ı Hamîde’sine yer vermiştir. Bunlardan hareketle Mestî ’in bu şairlerden etkilendiğini söyleyebiliriz. Ayrıca şair, Sebîlü’r- Reşâd Gazetesi’nden “Tâhiru’l-Mevlevînin meşhûr hitâb-ı ‘itâbına yer vermiş ve en son da hâtîme bölümünde “Mestî” mahlasını nasıl aldığını, Mevlevîliğe nasıl intisab ettiğini, Divanının değersiz olduğunu bilmesine rağmen yazarken nasıl keyif aldığını “Değersiz olduğumu i’tirâf iderim. Yalnız şurasını arz itmek isterim ki, bu eş’ârı yazarken duyduğum zevkî müddet-i ‘ömrümde hiç bir şeyde duymadım.” şeklinde ifade etmektedir.

3 .2. Divanının Muhteva Özellikleri

3 .2.1.Üslûp özellikleri

Mestî ’in Divanı, Divan Şiirinin özelliklerini içinde barındırmasının yanında 19.yy. sonu 20.yy. başında kaleme alınmış olması dolayısı ile tam bir geçiş dönemi eseridir. Bu yüzden şairin üslûbundan kaynaklı sıkıntılar karşımıza çıkmaktadır . Şair, birçok yerde “و“ (vav) kullanmamıştır bu yüzden biz bu ” و“ (vav)’ları köşeli parantez içinde gösterdik. Aşağıda bununla ilgili örnekler bulunmaktadır:

Geçdi ‘ömrüñ ğam-ı dünyâ ile hep leyl [ü] nehâr

Eylediñ döstlarına böylece çok cevır [ü] cefâ G66/2

Rûz [u] şeb giryân [u] nâlân oldığım hep döst için

Nâr-ı ‘ışka düşeli pervâz-veş sûzân baña G74/4

Mestî, hemân sen çekme ğam, gelür geçer hüzn [ü] elem

Böyle çalınmış çün kalem, böyledürer fermân-ı ‘ışk G83/5

Mestî 'nin şairlik kudreti zayıftır. Bunun yanında bir Mevlevî Dervişi olduğu için şiiirleri daha çok Allaha yalvarma, bu dünyanın geçici olduğuyla ilgilidir. Aşağıdaki beyitte terk-i dünyadan bahsederek Allah'a kulluk etmeyi dile getirmiştir:

Ġāfil olma, Hakk'a kulluk eyle, terk it fānī dünyāyı

Ne vakte dek tolanasın āvāre, ser-gerdān bu şahrāyı? G18/1

Şair, Allah aşkını bulanların dünya ve ahiretten vazgeçtiklerini Allah aşkıyla yanıp tutuştuğunu sade bir dille ifade etmektedir:

Bulanlar dilde ' ışkı geçmede dünyā vü ' uqbādan

Yanar ' ışk āteşiyle ğayri bir dil-dāresi yoğdur G23/2

Şairin yine sade bir dille gönlü temiz tutma, dünyadan geçip Allah yoluna yönelme konusunda nasihat ettiği görölmektedir:

Pāk olmak isterseñ göñül

Çāk ola yüri dürdāne bul

Gencēne isterseñ göñül

Hāk ola yüri vīrāne bul

Dünyā vü mā-fī-hāyı қо

Gel bu қurı da' vāyı қо

Bu yolda hem pervāyı қо

Pāk ola yüri bir lāne bul

' Işқа semender ol yüri

Şāh-ı қalender ol yüri

' Uşşāқа bender ol yüri

Pāk ol yüri sūzāne bul

Çekme elem, meydāne çık

Bu yolda sen merdāne çık

Şem' -i cemāle yāne çık

Pāk ol yūri pervāne bul

Himmet dilersen Mestiyā

İtme şaşın aşlā riyā

Birgün gelir, ‘ālem bu yā

Pāk ol yūri, mey-ḥāne bul Mecmua/1-5

Amaç her zaman Allah’a ulaşmaktır:

Çekme ḡam dünyā vü māfihā degil seyrān saña

Maḡsad [u] maṭlūbum Ḥaḡḡ’dır cennet [ü] nīrān saña G49/1

3.2.2. Tasavvufî kavramlar

Mestî ’nin Divanında şiiirlerin ana ekseni din ve tasavvuftur. Tasavvufî konular, açık ve anlaşılır bir şekilde işlenmiştir. Divanda aḡdalı ve sanatlı söyleyişe rastlanılmamaktadır. Tasavvufî konular olabildiḡince sade bir dille kaleme alınmıştır.

Aşaḡıdaki beyitte terk-i dünya ve terk-i ukba ele alınarak gönülde aşk ateşini bulanların dünyadan ve ahiretten geçeceḡi ifade edilmektedir:

Bulanlar dilde ‘ışḡı geçmede dünyā vü ‘uḡbādan

Yanar ‘ışḡ āteşiyle ḡayri bir dil-dāresi yoḡdur G23/2

Allah yolundaki derviş, bu yolda kendisine bir yol gösterici mürşid arar. Mürşid, ona yol gösterir onun elinden tutar ve Allah’a kavuşma anına onu hazırlar:

Sa’y eyle, tut bir mürşid-i kāmīl etegin sen

Vuşlat demine āh ile efḡāne gerekdir G22/5

Allah aşkıyla yanan kişi, kendi varlıḡından geçer varlık cūbbesini yırtıp Yaradan’ın varlıḡında kaybolur :

‘İşḡ meydānında varlıḡ cūbbesin çāk eyleyüp

Şoyunup şevb-i sivādan pāk olan ‘uryān mısın G31/3

Mestî , bir Mevlevî Derviş olduğuundan Hz. Mevlānā’ya beyitlerinde yer vermiş ve onun kapısında olduğunu ifade etmiştir:

Hünkâr-ı ‘ışkıñ bendesiyiz biz

İtmeyiz aşlâ cihâna minnet

Bâb-ı Mevlânâ sükkânıyız biz

Qılmayız bir dem şâhâna minnet G28/1-2

Tasavvufta tek gerçek Allah’tır ve tek maksat yine Allah’a ulaşmaktır:

Çekme ğam dünyâ vü mâfihâ degil seyrân saña

Maşşad [u] maşlûbum Haqq’dır cennet [ü] nîrân saña G49/1

Kâmil insan olmanın Allah aşkını bulmayla gerçekleşeceği, bu aşktan habersiz olanın ise acınacak halde olduğu ifade edilmektedir:

Bul o derd-i ‘ışkı olursuñ kâmil insân

‘Işkdan bî-ħaber iseñ saña şad hayfâ G64/3

Varlığı terk edip masivadan geçmek gerektiği söylenirken sadece Yaradan’ın gizli ve açık olduğu ifade edilerek tek gerçek Yaradan’dır denilmektedir:

Varlığı terk eyleyüp ağıyârda bul yâri sen

Meyliñi kes mâsivâdan kim O’dur gizl [ü], ‘ayân G 78/5

3.2.3. Ayet ve hadisler

Mestî Divanındaki şiiirlerde geçen bazı ifadelerin ayet veya hadis olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Metinde geçen ayet ve hadisler aşağıdaki şekildedir:

Kur’ân-ı Kerîm, A’râf Sûresi, 172. Âyet-i Kerîmesi’nin ortaları:

Mest itdi ezel rûhumı ħiṭâb-ı “Elest?”

Ol zemândan beri ħâlâ mestim mest

Bir Hadîs-i Şerîf me’âli:

“Dünyâ mezre‘ a-i ‘uqbâ” oldığın ferâmüş eyleme aşlâ

Zer‘ eylemezseñ anda bulamazsıñ soñra ğidâyı G18/6

Hadîs-i Şerîf: “**Allâhü Te’âlâ’dan başkasına ihtiyâç duymamak olan fakîrlğim, iftihârımdır.**”:

Terk-i dünyâ, terk-i ‘uqbâ eyler ol erbâb-ı ‘ışk

“**El-fakru fahrî**” sofrasına ben de mihmânım diyen G56/7

“Men ‘arafe nefse-hû fe-ğad ‘arafe rabbe-hû” Kudsî Hadîs-i Şerîfi: “Nefsini tanıyan, Rabbini tanır!”:

(**Men ‘araf**) dersin oğu, gel mekteb-i Monlâ’ya gir

Mestiyâ, bilmek dilerseñ nefsiñi di “Rabbe-nâ” G72/5

“Gizli bir hazîne idim...” Kudsî Hadîs-i Şerîfi:

(**Küntü kenzen**) sırrını bildiñse sen de **Mestiyâ**

Fehm kııl bu remzi kim ancak O’dur genc [ü] nihân G77/7

Divanın mecmua kısmında geçen ayet ve hadisler ise aşağıdaki şekildedir:

Kur’ân-ı Kerîm, Necm Sûresi, 9:

“**Ķâbe kavseyn**” in Hüdâyî, idüp cem‘ iyyetin

Dâhil ol sırr-ı “**Ev ednâ**” ya, Müslümânlık budur G2/5 (Mecmua)

Kur’ân-ı Kerîm, Zuhuf Sûresi, 32:

Bende-i Āl-i ‘Abâ’yım, Ħayderî’yim Ħayderî

Ħâşılı ber-muğtezâ-yı meşreb-i Peyğamberî

Ey **Nazîf**, bu yolda ħurbân eyledim cân [u] seri

İ‘ tiğādım böyledir “**Naħnü ħasem-nâ**” dan beri

Lâ ilâhe illâ Hüva’llâhü’l-‘Aliyyü’l-Müncelî

Lâ nebiyye illâ Muħammed, lâ feten illâ ‘Alî Müs.2/5 (Mecmua)

Kur’ân-ı Kerîm, Zuhuf Sûresi, 32:

Ne ħükm-i ðâli‘ -i bedden, ne dehr-i pür-cefâdandır

Ne icâb-ı zemân, ne sipihr-i fitne-zâdandır

Hemiŝe çekdigim âlâm aĥkâm-ı kazâdandır

Nevâl-i sofra-i “**Naĥn [ü] ħasem-nâ**” -yı Ĥudâ’dandır

Meĥabbet ehline derd [ü] belâ “Ķâlû belâ” dandır Muh. 1/1 (Mecmua)

Kur’ân-ı Kerîm, A’râf Sûresi, 172:

Ne ĥükm-i ṭâlî‘ -i bedden, ne dehr-i pür-cefâdandır

Ne îcâb-ı zemân, ne sipihr-i fitne-zâdandır

Hemiŝe çekdigim âlâm aĥkâm-ı kazâdandır

Nevâl-i sofra-i “**Naĥn [ü] ħasem-nâ**” -yı Ĥudâ’dandır

Meĥabbet ehline derd [ü] belâ “Ķâlû belâ” dandır Muh.1/1 (Mecmua)

Kur’ân-ı Kerîm, Muhammed “aleyhisselâm” Sûresi, 7:

Ĥaĥĥ, va‘de-i nuşret itmiş ammâ ki nâŝîrîne

“**İn tenşuru**” buyurmuş Ķur’ân’da ehl-i dîne T.M. 41 (Mecmua)

3.2.4. Ŗahıs isimleri

Mestî Divanında geöen Ŗahıs isimlerini birkaç başlık altında toplamak gerekir. Kur’an-ı Kerim ve peygamber kıssaları etrafında geöenler: Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v), Hz. Nûh, Hz. Yûsuf, Hz. Yakûb, Hz. İsmail, Hz. Süleymân, Hz. Eyyûb, Hz. Ya’kûb, Hz. Lokman’dır.

Divanda dört halife Hz. Ebû Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osman yanında Hz. Ali’nin adı da Ebâ Tûrâb olarak geömektedir.

Divanda Hz. Mevlana’nın yanında Ŗeyh Hâcî ‘Abdullâh ve Tâhir öelebî , Hâcî Hasan , ’nin de isimleri geömektedir.

Divanda Leylâ- Mecnûn, Ferhâd-Ŗirin, gibi masal kahramanlarının yanında Mansûr, İskender-i Dârâ, Hüsrev,Firavun, Ŗeddâd, Cengîz, Timûrleng, Nemrûd-ı Dekyânûs’un da isimleri de geömektedir.

Divanda Kuddûsî, Geylânî, ‘İzzet Monlâ, Ŗeyh ‘Âlî, Kâzım Pâŝa beyitleriyle geöerken Divanın mecmua kısmında da Fevzi, Hûdayi Ŗems-i Tebrizi, Mevlânâ, Sultân Veled, Ŗeyh Galib, Kâmî, Câmî, Baki, Muhibbi de şiirleriyle geömektedir.

4. DİVANININ ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Mestî Divanında 150 şiir bulunmaktadır. Divan, ilk kısmı şairin kendi yazdığı şiirler, ikinci kısmı farklı şairlerin şiirlerine yer verdiği mecmua olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk kısımda 96 tane şiir bulunmaktadır. Bunlardan 84'ü gazel, 3'ü kıt'a, 1'i müstezad nazım şekliyle yazılırken 4'ü beyit, 3'ü de hece vezniyle yazılmış şiirlerdir. Gazellere baktığımızda bunların içinde Hz. Hüseyin için söylenmiş gazel nazım şekliyle yazılmış 1 mersiye bulunmaktadır. Bu gazeller içinde “Tagıstanlı Şeyh Hacı Abdu'llâh Hazretlerinin hakkında Sivas'ta söylenmiş” bir şiir, şairin “Tarîka-i ‘Aliyye-i Mevlevîyye’ye intisabı esnasında söylenmiş eş’ar”, “ Bir münkir zâhid-i nâ-puhte hakkında söylenmiş” bir şiir, “Rûhî-i Bagdâdî'nin bir gazeline nâzire”, şairin “1336 Ta'rîhi'nde Taşköprü'de peder-i merhûmun kabrini ziyâret esnaâsında söylenmiş” bir şiiri, “Ed'iyye-i Hayriyye” başlıklı bir şiir, “Kengiri ,Ankara, Konya”, haklarında yazılmış birer şiir, “Şeb-i ‘Arûs’un 667. Sene-i Devriyyesi olmak münasebetiyle söylenmiş” bir şiir bulunmaktadır. Bununla birlikte bölümün başında şairin eserini neden yazdığına dair bilgi verdiği dibace kısmı da bulunmaktadır.

Mestî Divanının ilk kısımdaki şiirlerin dağılımı: (ا -8), (ب-1), (ت-1), (ج-1), (د-2), (ر-19), (ز-3), (ش-1), (ق-5), (ك-2), (ل-4), (م-5), (ن-13), (ه-8), (ی-13) şeklindedir.

Mestî Divanının ikinci kısmı olan mecmua kısmında 54 tane şiir vardır bunlardan 3 tanesi muhammes, 4 tanesi müseddes, 3 tanesi mesnevi, diğerleri gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle yazılan şiirlerden biri “Pend ü Nasîhat” başlığını taşırken bir diğeri de “Sebîlü'r- Reşâd Gazetesi'nden, Fî 17 Kânûn-i Sâni Sene 328, Numara: 229. Muhârebe-i ahîre münasebetiyle Tâhiru'l Mevlevî'nin meşhûr hitâb-ı ‘itâbı” başlığı altında verilmektedir. Bununla birlikte bu bölümde 18 tane müfret, 13 tane beyt, 1 tane de 5'li hece vezniyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır. İkinci bölümdeki şiirlerin dağılımı: (ر-5), (ز-1), (ق-1), (ل-1), (ن-3), (ی-8) şeklindedir.

VeZin

Mestî , Divanında hem aruz vezni hem de hece veznini kullanmıştır. Ancak Mestî 'nin usta bir şair olmadığını aruzu kullanmada sıkıntılar yaşadığını görmekteyiz. Aruz ölçüsüyle yazdığı şiirlerde de fazlasıyla imâle, zihaf ve medd kullanılmak zorunda kalmıştır. Şairin aruzla yazdığı şiirlerinde Hezec Bahrinden Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün ve Mefûlü/ Mefâilü/ Mefâilü/ Feülün kalıplarını Remel Bahrinden de Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilün kalıplarını kullandığını görmekteyiz. Bununla birlikte

Mecmua kısmı, farklı şairlerin şiirlerinden oluştuğu için vezinsizlik sorunu Divanın bu kısmında görülmemektedir. Bu kısımda da Hezec ve Remel Bahirlerinden aruz vezinleri kullanılmıştır.

Divanın genelinde 4 tane hece ölçüsüyle yazılmış şiir mevcuttur. Bunların 3 tanesi 8'li hece ölçüsüyle yazılmış olup Divanın ilk kısmında, 1 tanesi de 5'li hece ölçüsüyle yazılmış olup Divanın ikinci kısmındadır.

5. DİVANININ MECMUA KISMI İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Mestî Divanının ikinci kısmı olan mecmua kısmında 54 tane şiir vardır bunlardan 3 tanesi muhammes, 4 tanesi müseddes, 3 tanesi mesnevi, diğerleri gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle yazılan şiirlerden biri “Pend ü Nasîhat” başlığını taşıırken bir diğeri de “Sebîlü’r- Reşâd Gazetesi’nden, Fî 17 Kânûn-i Sâni Sene 328, Numara: 229. Muhârebe-i ahîre münasebetiyle Tâhiru’l Mevlevî’nin meşhûr hitâb-ı ‘itâbı” başlığı altında verilmektedir. Bununla birlikte bu bölümde 18 tane müfret, 13 tane beyt, 1 tane de 5’li hece vezniyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır.

Mecmua kısmı Fevzi’ye ait bir gazelle başlayıp Hüdâyî’nin Divanından bir alıntıyla devam etmektedir. Pend ü Nasihât ve müfretlerle devam edip Hüdâyî’nin bir şiiri ve yine müfretlerden sonra şair, türbedâr-ı Hacı Hasan ’den duyduklarını nesirle anlatmıştır: “Her şeyin cilası olduğu gibi, kalbin cilâsı da tevbe ve istiğfâr ve zikru’llâhdır. Bir destinin içerüsüne su konulursa su, pekmez konulursa pekmez ve’l-hâsıl her ne konulursa, onu sızdırdığı gibi, bir insân da kalbine her neyi korsa, kendüsinden o zuhûr eder.” gibi sözlere yer vermektedir.

Şair, Şems-i Tebrîzi, Mevlânâ’nın iki şiiri, Sultan Veled, Nazîf, Şeyh Gâlib’in dört şiiri, Kâmî, Câmî, Bâkî, Muhibbî, Diyârbekirli Sa’îd Pâşâ’nın Ahlâk-ı Hamîde’sine yer vermiştir. Bunlardan hareketle Mestî ’in bu şairlerden etkilendiğini söyleyebiliriz.

İkinci bölümdeki şiirlerin dağılımı: (ر-5), (ز-1), (ق-1), (ل-1), (ن-3), (ى-8) şeklindedir.

6. MESTÎ DİVANI

6. 1. Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol

Mestî Divanının metni oluşturulurken tek nüsha olduğu için herhangi bir karşılaştırılmaya gidilmemiş ve bu tek nüsha üzerinde çalışılmıştır. Metin oluşturulurken şairin tasnifine bağlı kalınmış nazım şekillerine göre bir ayrıma gidilmemiştir. Şiirler sırasına göre numaralandırılmış başlığı olan şiirler numaranın altında koyu renkle verilmiştir. Vezin konusunda sıkıntı çıkmasına rağmen vezinleri olan şiirlerin vezinleri şiir numaralarının altında hece veya aruz olduğu yazılmıştır.

Metnin Latin harflerine aktarımında kullanılan transkripsiyon işaretleri aşağıdaki şekildedir:

ء	:‘	ض	:ž
ا	: e, a, i, i	ط	: ṭ
ب	: b	ظ	: ẓ
ت	: t	ع	: ‘
ث	: ṣ	غ	: ğ
ج	: c	ف	: f
ح	: ħ	ق	: ḳ
خ	: ħ	ك	: k, g, ñ
د	: d	ل	: l
ذ	: ẓ	م	: m
ر	: r	ن	: n
ز	: z	ه	: h
س	: s	و	: v, u, ü
ش	: ş	ی	: y
ص	: ş		

Metne tarafımızdan yapılan ilaveler köşeli ayraç [] ile gösterilmiştir. Özellikle vav harfi kullanımında bu durum karşımıza çıkmaktadır. Vav ile bağlanan kelimeler arasındaki vavların konulmadığı görülmektedir. Bu vavlar metne tarafımızdan köşeli ayraç [] ile ilave edilmiştir.

Bazı Farsça kelimelerde yer alan vâv-ı ma'dûleler, (h'âb) şeklinde gösterilmiştir.

Farsça kelimelerin yazımında örnekler kısa çizgi ile birleştiği kelimedden ayrılmış (ör: bî-çare), son ekler ise kelimeye bitişik yazılmıştır (ör: gülzâr).

Aynı kelimenin tekrarıyla oluşan Farsça birleşik yapılarda aradaki ek veya edat kısa çizgi ile ayrılmıştır (ör: dem-a-dem).

Metinde geçen Arapça ve Farsça ibareler çeviriyazıyla çift tırnak içinde yazılmış ve geçtiği kaynak dipnotta gösterilmiştir.

Metinde uzun okunması gereken bazı Arapça ve Farsça kelimeler, vezin gereği kısa okunmuştur.

“Ki” ve “Ne” ile yapılan birleşmelerde düşen ünlü, ilmi eserlerde kullanıldığı şekilde “k'ola, n'ola” şeklinde gösterilmiştir.

Eski edebîyat ve dil alanındaki çalışmalara kolaylık sağlaması ve kelimelerin Divanda nasıl geçtiğinin görülmesi amacıyla kelime ve tamlamalar çekimleriyle, ek ve köklerine müdahale edilmeden olduğu gibi verilmiştir.

Metinde geçen ayet ve hadisler koyu renkle yazılıp dipnotta Kur'an-ı Kerîm'de ayetlerin geçtiği yerler gösterilmiş ve yine hadisler de dipnot da gösterilmiştir.

[1a]

DİVÂN-I MESTİMest itdi ezel rûhumı hıṭâb-ı “**Elest**”¹

Ol zemândan beri hâlâ mestim mest

MEHMED EŞREF

[1b]

Eşer-i fakîrânemin Birinci Kısmı hîn-i şebâbetde sevḳ-ı mecâz ile yazılmış birkaç eş‘ârı diğer kısmı ise bu ta‘rîḥden toḳuz sene soñra Ṭarîḳat-i ‘Aliyye-i Mevleviyye’ye intisâbım eşnâsında söylenmiş eş‘ârı hâvîdir.

Her ne kadar zikre şâyân bir şey’ olmadığımı bilür isem de perişân-ı rûzgâr olmasını gönül arzû itmediginden bir yâdgâr u hâṭıra olmaḳ üzre evrâḳ-ı perişân üzerinden cem‘ ile bir ufaḳ eşer hâline ifrâḡ eyledim. Müṭâla‘a buyuran ihvân-ı kirâmdan bu **MESTİ**’-i nîstî-i bî-çâreyi maḡfûr ṭutmalarını ve vâḳı‘ olan ḥaṭâyânîñ ‘afvıyla ḥayr-ı du‘â ile yâd buyurmalarını niyâz u istirḥâm eylerim Hû!

Fî 20 Eylül Sene 328

Ġalaṭa Mevlevî-ḥânesi’nde El-Faḳîru’l-Mevlevî Dervîş EŞREF

[2a]

Bi’smi’llâhi’r-Raḥmâni’r-Raḥîm

1

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1. Gel ey ḥâme Besmele’yle bed’ idelim ibtidâ
İşbu dîvân nuşret-i Ḥaḳḳ’ile bula intihâ
2. Başla bu ‘ışḳı şerḥe hemân olma zebûn
Mu‘în olur elbetde bize Ḥazret-i Ḥudâ

¹ Kur’ân-ı Kerîm A’râf Sûresi 172. Âyet-i Kerîmesi’nin ortaları.

3. Tevdī' it her hālını Cenāb-ı Hakk'a
Nefsile eyle ceng bu yolda cānıñ it fedā
4. Qahramān-ı cihān-gīrdır añla bu 'ışkı
Huzūr-ı dehşetinde birdir şāh ile gedā
5. Ezelden zuhūr ile zabt itdi cihānı
Nice pādişāhları tahtından itdi cüdā
6. Nice Rüstem-i Zālleri eyledi mağlūb
Nice Qahramān-ı Qātilleri getürdi amānā
7. Nice Süleymānları bırağdı hāke
Pertāb eyledi hıçbirinden gelmedi şadā
8. Nice meh-rūlarıñ itdi göñlüni dil-hūn
'Arz-ı cemāliyle 'ālemi eyledi şeydā
9. Ref'-i niqāb ile aldı ele tığı
Şavuldu qarşusından İskender-i Dārā
10. 'Ālemde cihāngīrlik da' vāsı idenler
Hiç biri çıkmadı qarşusına aşlā
11. Qabza-i hükmine aldı bütün kevn [ü] mekānı
'İşyān içün bir ferd bile olmadı peydā
12. Mestiyā bu kadarla hātıme çekmek mi dilersin
Ger şerh eyler isem bitmez nice biñ ferdā

[2b]

2

Gazeliyât

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1. Dem-â-dem 'aşķile şeydâ olup gülmedim aşlâ
Yanup yaķılmaĝa lâyıķ degil mi ol gül-i ra' nâ
2. Yine bu cāndan uşandım 'aşķını ben āsān şandım
Pervāne-veş nāra yandım vücūdum eyledim ifnâ
3. Ne diyem ben o cānāna beni ol bildi bīĝāne
Dā'imā kaşd ider cānā Sen hıfz eyle yā Rabbenā
4. Görünce ben o mestānı ķan itdi baĝrım cism-i fettānı
O gülfem dürc-i dehāñı 'aķlımı eyledi loķma
5. Kaşları ķurılı kemān degildir bu beşer insān
Ya hūrīdir veya ĝilmān ger olmuş Yūsuf zībā
6. Kāmeti serv-i hūrāmāndır ruķları la' l-i bedehşāndır
Lebleri lü'lü'-i mercāndır dendānı dürr gibi peydā
7. Mestī o gözleri cellād ider mi hiç seni ābād
Elinden el-amān feryād ĝalāş eyle beni şāhā

Gazeliyât

3

İlk yazılan şi'r

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Hâlimi ' arz ideyim gül' izârıma şimdi
Cem' eyleyem ' âlemi dîde-i giryânıma şimdi
2. Gül geçdi çemen şoldı ' âlemde velâkin
Açıldı varak kıl-k-i gevher nişârıma şimdi
3. Bir lâne-i ' aşkıña hemân dîdelerimden
Seyl-i eşk aqmada sîne-i sūzânıma şimdi
4. Āteş-i sūzân-ı ' aşkıım bilmezem dünyâ nedir
Hayâl-i yârdan ğayrı girmez dîde-i giryânıma şimdi
5. Luţf eyle Mesti-i bî-çâreye ey hûb-ı cihân
Merhamet kıl bu hâl-i perişânıma şimdi

[3a]

4

Münâcât

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Yine sermest-i hicrân-ı firâkıım amân yâ Rab
Ne deñlü işledim cürm-i haţâ bilmem amân yâ Rab
2. Şalât ile selâm ile olsun dü-cihân Faħrıma bizden
İşitdir Sulţânıma bu âh u efgânım amân yâ Rab
3. Firâķ-ı ğasretiñle çeşmim ceyhûna döndürdüm

Al elim kırtar dünyādan dāmenim amān yā Rab

4. Tıtulduım dām-ı sevdāya cihānda gülmedim aşlā
Şürecek mi haşre dek bu mātemim amān yā Rab

5. Ne oldu cihānda bunca ahramānlar Mestiyā
Dilerim āhiri demde şaqla imānım amān yā Rab

[3b]

5

Gazeliyāt

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Neyleyem 'ālemdede beni güldürmeyen baht-ı siyāhımdır
Dil-i virāneyi şād eyleyen tāli' -i bed-ḥ'āhımdır
2. Ehl-i 'aşkı yakmaz tāze elbet o şehensāh
Yanarım haşre dek āteşlere cezā-yı günāhımdır
3. anlı göz yaşımıla yazdım 'arz-ı ḥāli velākin
Taḫdīm-i ḥāk-pāya hā'il olan rū-yı siyāhımdır
4. Nīm nigāhile o māh itdi beni dil-i şeydā
Çıkmaz ḥayālimden Leylā-yı zülf-i siyāhımdır
5. Derd-i derūnıma Loḫmān olsa idemez dermān
Cānānım bilür āhımı o dil-i āgāhımdır
6. Mestiyā āsitān-ı devletinden bir laḫza ayrılma
Ben gedā-yı mestmendim o ḥüb-rū şāhımdır

[4a]

6

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

1. Didim dilber bu hüsniñ ne didi bilmem ne hikmetdir
Didim bu çeşm-i fettāniñ didi kim saña cellāddır
2. Didim bu yay ebrūlar didi qurılı kemāndır
Didim bu tūr-i müjgāniñ didi gönlüne perrāndır
3. Didim bu gamze-i hunhār didi qatliñe hañçerdir
Didim bu rūḥ-ı aḥmer ne didi la' l-i bedehşāndır
4. Didim bu gonca gülfem ne didikim saña keremdir
Didim bu fem-i dendān didi kim dürr-i ' adendir
5. Didim bu zūlf-i siyāh ne didi kim leyl-i muzlimdir
Didim vechiñe niqāb olmuş didi bu günce ejderdir
6. Didim bu çeşm-i ābī ne didi kim saña kevşerdir
Didim bu leb-i aḥmer ne didi kim saña sükkerdir
7. Didim ne bu güzel eller didi pençe-i toğandır
Didim nerde ider qarār didi meskeni cigerdir
8. Didim seyfiñ ucunda ne didi kim görinen qandır

[4b]

Didim baña bu cevriñ ne didi yaraña merhemdir

9. Didim bu s̄ine-i s̄uzān didi bilirim ebterdir

Didim bu bendeñe raħm it didi bilirim ulumdur

10. Didim itme baña cefā didi iderim yolumdur

Didim bu Mestī nesidir didi bilirim kemterdir

Gazeliyat

7

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kimseniñ göñlini yıma 'ālemde azer it aç

Elinden gelürse dest-i keremiñ 'āleme aç

2. Ğāfil bulunup eyleme bir ferdiñ göñlini Őikest

BaŐıñ üzre gezer o āh dā'im gözün aç

3. Çer-i gerdün oymaz yanıña āgāh ol o āhı

Hani Kistrā ki aña giydirmişdi bu felek tāc

4. Atup sitem taşını eyleme göñlimi vīrān

'Ālemde zaħm-ı dil hem abül itmez 'ilāc

5. Mestiyā el-azer 'ālemde göñül yıma Őaın

Dünyāda nice Őāhlar var üsti köhne ve arnı aç

[5a]

8

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. ‘Ārif iseñ her kuşūrı ara kendinde bul
Böyle açmışlar selef eslāfımız bizlere yol
2. Çün bilürsiñ dünyāda bir hālete yoқdur sükūn
‘Ömrini virme hevāya ol halk iden hallāka kul
3. Qanı ol dü cihān fahri Muḥammed Muştafā (şav)
Kimseyi ‘ālemde ednā görmedi ol reşul
4. Kādir iseñ kendü nefsiñi kırtar hemān
Qorqma kimseniñ nefsi senden şorulmaz ey oęul
5. Sen de maęrūr olma Mesti bu cihāniñ vārına
‘Ālemde her cefāya kıatlan her sözi eyle kıabul

9

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Qaysveş düşdüm yine āteş-i hicrāna ben
‘Aşkıle geldim bu bezmi meydānda cevelāna ben
 2. Berq-i ‘ālemsūzdur ‘aşq olmaz hiç iḥfā
Derdile düşdüm yine āh āteş-i sūzāna ben
 3. Dāę-ı derūn oldu baña ḥaşredegın bu
Ey ‘acib terden tutuldum böyle bir fettāna ben
- [5b]
4. Ḥaberdār olmadı gitdi benim bu ḥāl-i zārımdan
Neyleyim bu merḥametsiz bī-vefā cānāne ben

5. Mestiyā geçdi ‘ömrüñ āh-ı zār ile ‘ālemde
Başladım bülbül mişāli böylece nālāna ben

10

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Tīġ-i cevriñle deldiñ sīnemi ey gözleri mestāne
Mecnūn şıfat itdiñ beni ‘ālemlere destāne
2. Vücūdum şehrini zabtına aldıñ ey perī şāhı
Cihān-ı fānīde itdiñ yerim kūh-ı şebistān
3. Cevr-i zulmüñ şiddetinden eyleyüp terk-i diyār
Vaṭan tıtdum baña şimden gerü şahrā-yı hāristān
4. Firāķ-ı ḥasret-i hicrān ile yaķdıñ ḥarāb itdiñ
Yanıp heb maḥv olup gitdi ḳanı daha adımız mestān
5. Zülāl-i cemālinden sīrāb ḳıl Mesti-i bī-çāreyi
Vişāliñle eyle bu āteş-i sūzānı gülistān

[6a]

11

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Geldim geleli ‘āleme güldürmedi gerdūn
Derd-i hicrān [u] elem dem-be-dem olmaķdadır efzūn
2. Gezerim deşt [ü] şahrāyı āvāre ser-gerdān
Düşeli Leylā-yı ‘ışķına olmuşum Mecnūn
3. Yol virdim seyl-i eşkime vara kū-yı Şīrīn’e
Deldim sīnemi Ferhād-veş destimde sūtūn

4. Şaķın ey çerħ-ı bî-dād ʿ aşıklarıñ āhından
Süzān eyler nüh-revākıñ bir āh-ı derün
5. urtar **Mestî**’yi kemend-i zülfünden ā cānān
ʿ Ahd [ü] vefāña ur eyle bu nā-şād göñlümi memnün

12

Mefā’ lün Mefā’ lün Mefā’ lün Mefā’ lün

1. Yine cūş [u] ħurūşa geldi yana yana pervāne
Cihāna gelmedi bir ben gibi āteş-i sūzāne
2. Zülāl [ü] zemzeminden atre atre nūş iderken ben
Çeküp ħançer-i müjgānıñ beni boyadıñ al kāne
3. Felek āhımı oymaz bil saña ey gözleri cellād
Buña çerħ-ı felek dirler döner bir yandan bir yāne

[6b]

4. Bu güzellikle bu ħırām bu nezāketle bu edā
Gelmedi gelmez cihāne sen gibi bir dāne
5. Bu **Mestî**’ye ʿ a eyleme çeşm-i ħumārıñı cānā
Vireyim yoluña fedā meyliñ var ise bu cāne

13

Mefā’ lün Mefā’ lün Mefā’ lün Mefā’ lün

1. Gel ey dil temāşā it yine bir dem bu bostānı
Güzeller şāhı ıķmış gezmege bu dem gülistānı
2. ħırām nāz [u] edāsından beni ol eyledi medhūş
Bütün Rıvān’a döndürdi ser-ā-ser bu zemistānı

3. İrişdi b̄u-yı z̄ülf̄i Hindistān [u] Ç̄in [ü] Māç̄in'e
Serāsem eyledi ḥ̄üsni Īrān u T̄ürkistān'ı
4. Cihānda mişli bulunmaz nezāket şāhıdır ol māh
Arasın kürre-i arzı Şehristān [u] Ḥār-istān'ı
5. Seniñ ' aşıklarıñdandır bu **Mestī** hem k̄uluñdur bil
Nīm-nigāh ile k̄urtar seyāḥatden bu mestānı

[7a]

Ġazel

14

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Gel ey dil olmağıl mağrūr vefā kılmaz imiş devrān
Ne ' ömr-i Nūḥ vefā kıldı ne ḥ̄üsni Yūsuf-ı Ken' ān
2. No'ldı Fir'avn ile Şeddād ḳanı Nemrūd [u] Deḳyānūs
Cihāna māl̄ik olmaḳ isterken oldılar ḥ̄āk ile yeksān
3. Ḳanı Cenḡiz Tīmūr-leng ḳanı İskender-i Dārā
Cihānā māl̄ik olmaḳ ister iken oldılar nālān
4. Ḳanı cihānıñ z̄evḳ [u] şafāsından kām alan Cemşīd
Cümle ' iyy [ü] nūşuñ felek t̄armār itdi hemān
5. Vefā itmedi bu gerdün Ḥazret-i Sultān Süleymān'a
İns cinn vuḥūş t̄uyūra eyledi ḥ̄ükmüñ revān
6. Mesken-i b̄üm itdi felek z̄ulmile eyvān-ı Kisrā'yı
Zindedir ' adlile ' ālemde nām-ı Nūşirevān

7. Faqr mülküñ tüt **Mestiyyā** ister iseñ rāḥat ‘ālemde
Faqr ile iftiḥār eylerdi dü cihān şāhı gibi sultān

[7b]

1

8’li Hece

1. Ne sözüñ var benim yāre
Öyle ğaddār zulm-kāre
Nedir bu derdime çāre
Cigerim oldu şad pāre
2. Ağyār ile bāde süzer
Raķīb-i bed-ḥūla gezer
Dā’imā bağrımı ezer
Ne’leyim bu sitem-kāre
3. Geldim geleli ‘āleme
Düşürdi felek zālime
Vāķıf degil aḥvālime
İşte böyle bir dil-dāre
4. Māh cemālını görelı
Olmuşum ‘ışķında delı
Yitürdim bulmadım yolı
Düşdüm böyle āh u zāre
5. Diñlemiyor efğānımı
Yoluna döksem ķānımı
İsterse virem cānımı
Söyleyiñ gül yüzli yāre

6. Mâtem [ü] hüzün ile firâk
Yağdı vücûdum iftirâk
Ya al cânımı ya bırak
Manşûr gibi aşma dâre
7. Teşne-leb-i zülâliñim
Ben ‘âşık-ı vişâliñim
Pervâne-i cemâliñim
Gör nice yanarım nâre
8. Olalı ben saña hayrân
Bulmadım derdime dermân
Eyerim her zemân seyrân
Tıoyamadım o mâh ruhsâre
- [8a]
9. Lebleriñ La‘l-i Bedeşşân’dır
Şanevberiñ la‘l [ü] mercândır
Bu cânım saña qurbândır
Eylegil derdime çâre
10. Bülbül gibi dâ’im işim
Efgân oldu cünbüşüm
Dîdem giryân sermest başım
Geldim bugün bu gülzâre
11. **Mestî** yeter düşme zâre
Mâtem tutup giyme kâre
Seni bu âteş [ü] nâre
Bırağan işte bu (**Zâre**)

15

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ne'yleyim 'ālemde felek bir dem beni şād itmedi
Göñlümi hicrile vīrān itdi ābād itmedi
2. 'Işkına yāriñ düşeli qaldım şahrā-yı miḥnetde
O mäh kemend-i zülfünden beni āzād itmedi
3. Didim reh-güzār-ı cānān üzre dökem qanımı
Aşdı dār-ı zülfüne ol demde cellād itmedi
4. Ḥaşre dek qan ağladır beni ol āfet-i devrān
Cevrile yaqdı vücūdum hiç baña dād itmedi
5. Mestiyyā qatlan felegiñ cevrine gülzārı ara
Bulmadı gülzārı her bülbül ki feryād itmedi

[8b]

Ġazel

16

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Luṭf idüben güzelim geldi bugün yanımıza
Merḥamet itdi görüp ḥāl-i perişānımıza
2. Rüz [u] şeb intizārında idim 'arz-ı cemāliñ
Ref' -i niqāb eyle raḥm it dīde-i giryānımıza
3. Sīne-i şad-pāreme gel 'ilāc eyle ṭabībim
Varımız cümle hebā eyleriz Loqmānımıza

4. Dest-i luṭfuñla şar açdıgıñ yāreme merhem
Zulm [ü] cevriye şaķın girme bir avuç ķanımıza
5. Ber-dār oldum zülfine Maşūr-veş ey Yūsuf-ı şānī
Ṭavķ-ı zencīr-i zülfüñ ṭaķdıñ yine gerdānımıza
6. Benim feryād [u] zārımdan bütün kevn [ü] mekān inler
Raḥm ķıl ey melegim bu āh [u] efgānımıza
7. **Mestī** Mecnūn gibi ķaldı yine şahrā-yı miḥnetde
Eşķ-i pūr-ḥūnumla yazsam ‘ arz-ı ḥāli cānānımıza

[9a]

Ġazel

17

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Gül-şen-i ḥüsnüñ cihānı ey perī-peyker gülistān eyledi
Nīm-nigāhıñ ‘ ālemi bāğ ile bostān eyledi
2. Cennetiñ ḡılmānıñ ey Yūsuf-ı şānī degilsıñ sen beşer
Āftāb-ı pertev-i ḥüsnüñ bütün dünyāyı ḥayrān eyledi
3. Ḥürşīd-i ruḥ-sārıñı görmek diler ins [ü] melek
Ol leb-i la‘ liñ şerābın nūş iden ‘ uşşāķı mestān eyledi
4. Ṭutuldum dāmenim zülfüne ol çeşm-i fettānıñ
Ḥaņçer-i ḥūn-rīz-i müjgān bağrımı ķan eyledi
5. ‘ Anber bū-yı zülfüñ neşr idüp bād-ı şabā
Rū-yı arzıñ her ṭarafıñ gül [ü] reyḥān eyledi

6. Kim ki meftûn oldu ol şacı Leylâ'ya ' âlemde
Mecnûn gibi taş taş şahrâyı seyrân eyledi
7. Ol leb-i şîrîñ ugrına niceler cânıñ fedâ
Eyleyüp Ferhâd-veş cânıñ vâşıl-ı cânân eyledi
8. **Mestiyyâ** âsân mı şandıñ ' ışkıñı sen ol şehiñ
Nice kanlar döküp çok ' âşıkı giryân eyledi

[9b]

Ġazel

18

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Ġâfil olma Hakk'a kulluğ eyle terk it fânî dünyâyı
Ne vakte dek tolanasıñ âvâre ser-gerdân bu şahrâyı
2. Gözüñden ağıdup yaşlar yüziñi yerlere sür gel
Süvâr ol zevrağ-ı ' ışka ara bul sen o deryâyı
3. Bırakma dâmen-i Şer'î yan pervâne-veş âteş-i ' ışka
Eriyüp nâr-ı ' ışkıle bul kendinde kîmyâyı
4. Eritmeyince zeri hâliş olmaz bağ nedir hikmet
Helâk it mâr-ı nefsi ki bulasıñ genc-i eşyâyı
5. Ne için geldiñ ' âleme haberdâr mısıñ ey ġâfil
Tedârükli bulun hedef itmeden seni ecel yâyı

6. “Dünyâ mezre‘ a-i ‘ uqbâ”² oldıgın ferâmûş eyleme aşlâ
Zer‘ eylemezseñ anda bulamazsñ şoñra gıdâyı
7. İdüp mâ-sivâdan ‘ uzleti ‘ İsâ gibi terk-i diyâr eyle
Tecriđ ‘ âleminde çün işitdiñ ol Mesîhâ’yı
8. Nazar kııl ‘ ibretile şems kamer encüm çerh-ı eflâke
Naşıl devr eyliyor bağ âftâb-ı ‘ âlem-ârâyı

[10a]

9. **Mestiyyâ** şun‘ -ı Hudâ’dır bunları eyleyen icâd
Hebâya virme ‘ ömri terk it ârzû-yı hevâyı

19

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

1. Ey felek n’itdim saña yârim aldıñ ağlatdıñ beni
Hâsret od’ına bırađdıñ böyle ıađlatdıñ beni
2. Dîde-i giryânımıñ eşkiñ revân itdiñ yine
Cüş idüp Bağdâd’a ıoğrı böyle ıađlatdıñ beni
3. Hâl-i perîşânıma hergiz kılmadıñ inşâf
Atup kemendiñ gerdânıma böyle bađlatdıñ beni
4. Cüdâ kıldıñ vaıandan eyleyüp âvâre ser-gerdân
Âteş-i hicrânile yađdıñ kebâb itdiñ beni
5. **Mesti**‘-i dil-zârı ‘ âkıbet eylediñ Mecnûn
Deş-i şahrâyı bırađdıñ kû-yı cânândan cüdâ itdiñ beni

² Bir Hadîs-i Şerîf me’âli.

[10b]

Ṭağıstanlı Şeyh Hacı 'Abdu'llāh Efendi Hāzretleri'niñ haqqında Sīvās'da söylemişdir:

20

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zulmet içre koydı bizi gā'ib oldı ol meh-i tābānımız
Haşre dek kan ağlasun bu dīde-i giryānımız
2. Çeküp yüze niķābı gözden oldı çün nihān
Tutdı ser-tā-ser cihānı āh ile efgānımız
3. Görmemiş gözler bu zātñ mişlini ender-i cihān
Bilmedik ķadrini gitdi haşret od'ına yakıldı cānımız
4. Haqq ihsān eylemişdi bize bu 'ārif-i bi'llāhı
Vech-i nūrānisiyle mūnevverdi külbe-i aḫzānımız
5. 'Āşık-ı bi'llāh idi eylerdi rüz [u] şeb efgān
'Ālemde her şey'e āšnā derdlere Loķmānımız
6. Māhtāb yüzi mūnevver dīde-i envārları berrāķ
Güftār-ı şeker-ḫārı gūş-ı cāna gevher evzānımız
7. Kendisi mürşid-i kāmil ism-i 'ālisi Şeyh Hacı 'Abdu'llāh
Haqq selāmet virsün oldı birķaç gün bizim mihmānımız

[11a]

8. Göklere çıķdı dūd-ı āhımız firākından aniñ
Bilmezem eyler mi himmet bize ol sultānımız

9. Gelmediñ boşına **Mestî** bu fenā gülzāra sen
 Āh ile yaqsun gülleri āteş-i sūzānımız

[11b]

Qısm-ı Şānî

Ṭariqa-i 'Aliyye-i Mevleviyye'ye intisābım eşnāsında söylenmiş eş'arı muhtevîdir:

21

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ğam degil ölsem sülük itdim o şāhıñ rāhına
 Cānımı nezr itmişim ben Mevlevî Dergāhı'na
2. Hāk-i pāyim bu ṭariq-ı 'ışıkda ben tā ezel
 Bî-kesim oldum dāhil bāb-ı se' ādet cāhına
3. Öyle bir deryā-yı feyz-giryādır bu ṭariq
 Ğam yimez dāhil olanlar cürm ile eyvāhına
4. Qalbine girmez keder yüz çevirmez devriñ cevrenden
 Ṭa' na görse ḥande eyler luṭf ider bed-ḥ'āhına
5. **Mestiya** sen tekye-i şıdık [u] rızāda bul maqām
 Dest-girdir Ḥazret-i Pîr bende-i güm-rāhına

[12a]

22

Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün

1. Mestāne-i 'ışıkız bize dem-ḥāne gerekdir
 Ālāmı ferāmūş için peymāne gerekdir
2. Bu āteş-i 'ışık-ı ezeli yanmada her dem
 Bu bezmde cān virmege pervāne gerekdir

3. Cān virmeyicek girmez ele sevgili cānān
‘Āşık olan ‘ışık odına sūzān gerekdir
4. Derd-i ‘ālemīdir kimse hālāş olmadı bunda
Girdāb-ı ğama düşmemege āyā ne gerekdir
5. Sa‘y eyle tüt bir mürşid-i kāmīl etegin sen
Vuşlat demine āh ile efgāne gerekdir
6. Cehd eyle hemān ‘ālem-i lāhūt-i simā‘a
Zevk ister iseñ ‘ışık ile devrāne gerekdir
7. **Mestī** aradım bulmadım hīç derde devāyı
Bu ‘ālem-i fānīde ğam def‘ine mestāne gerekdir

[12b]

23

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1. Kimiñ ki derd-i ‘ışkından dilinde yāresi yoğdur
Reh-i Hāğğ’a bu hāletle vuşūle çāresi yoğdur
2. Bulanlar dilde ‘ışkı geçmede dünyā vü ‘uğbādan
Yanar ‘ışık āteşiyile ğayri bir dil-dāresi yoğdur
3. Bu ‘ışık bir rāhdır ki vaşl ider ‘uşşākı cānāna
Nefisle eylemez ülfet aniñ āvāresi yoğdur
4. Geçüp cısr-i mecāzīden olan vāşıl hāğıkiye
Cihān hūb olsa da anlarca bir nezzāresi yoğdur

5. Haber dār olmak için serv-i haddinden hemān **Mestī**

Bu dūnyādan tecerrüdden dige bir çāresi yokdur

[13a]

Müstezād

1

Mef^ʿ ūlū Mefā^ʿ īlū Mefā^ʿ īlū Fe^ʿ ūlūn

Mef^ʿ ūlū Fe^ʿ ūlūn

1. Bir dilde ki ʿ ışk-ı ezeli eyleye devrān
ʿ Ālemleri seyrān
Elbetde gelür hāne-i kālbe ulu mihmān
Bu cān aña kurbān
2. Hıket ne ʿ aceb ben gibi bir zār [u] zebūnuñ
Dūçār-ı cūnūnuñ
Bāşımdaki ālām-ı ğamım artmada her ān
Çeşmim daği giryān
3. Dil zevrakı düşdi yemm-i girdāb-ı firāka
Hicrān-ı vifāka
Nālān olarak geldim bu cihān milkine cānā
Giryān ü girizān
4. Her dem dilimi zār ile giryāne bıraktım
Hicrāniña yağıdım
Hiç virmedi rāhat baña bu gerdiş-i devrān
İtdi beni hayrān
5. Ğam silsilesiñ çekmege tākāt mi gelür yār
İtme beni āzār

‘Işkıñla seniñ itmedeyim āh ile efgān

Ey meh gibi tābān

6. Mest oldı gönül ‘ışk meyini nūş ideliden

Bezm-i ezelīden

Derdü ğam ile itmede bu dehrīde devrān

Hem ‘ışk ile sūzān

7. Peymāne gerek tutmağa **Mestī** saña her dem

Terk eyle bir dem

Lāyık mı bu dünyā ğamını çekmege insān

Çün kendisi mihmān

[13b]

Ġazel

24

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Öyle bir sūzān-ı ‘ışk oldum ki nārım dildedir

Öyle bir nālān-ı ‘ışkım ki nizārım dildedir

2. Mest idüp bir nīm-nigāhı dīde-i giryānımı

Bulmuşam yoqluğda varı cümle varım dildedir

3. Pertev-i ruhsār-ı hüsni ğarķ ider hep ‘ālemi

Zerre-i nāçiz isem de gül‘ izārım dildedir

4. Ben gibi bu dehrīde āvāre ser-gerdān mı var

Düşmüşüm baħr-i ğama fülk-i qarārım dildedir

5. **Mestiyā** mest olmak istersen hayāl-i yār ile
Olsa dünyā bir baña nāzende yārim dildedir

[14a]

25

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Kaçma ğamdan ki ğam u ālām ğidādır 'āşıka
Ney-şifat feryād [u] zār itmek sezādır 'āşıka
2. Derd-i hicrān [u] elem miḥnetleri çek ey gönül
Çünkü bildiñ rāh-ı Hakk ol hüdādır 'āşıka
3. Mest olup bülbül-mişāl feryād [u] efgān eyle sen
Güle karşı ağlamak 'ayn-i nevādır 'āşıka
4. Āteş-i 'ışka düşen bilmez nedir dünyā-yı dūn
Bunda maḥlūb ancak 'ışk ile rızādır 'āşıka
5. Yükselince mevc-i deryā yer birin çarpar hemān
Mestiyā terk-i enāniyyet revādır 'āşıka

[14b]

26

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dürdāne-i 'ışkı bulan genc-i nihānı ne'ylesin
Bezm-i vişāle yol bulan ḥūr-ı cinānı ne'ylesin
2. Yakup 'ışkıñ nārına hep varını maḥv eyleyen
Bulmuşdur ol maḥşūdını milk-i cihānı ne'ylesin
3. Dünyāda bir 'uḳbāda bir hem dūzaḥ [u] cennetde bir

Bir kimseden pervāsi yoğ dāru'l-emānı ne'ylesin

4. Rāh-ı Hākk'dan ayrılmaz ol kullara kulluğ kılmağ ol
Yanında řāh ile gedā birdir sulţānı ne'ylesin
5. Mestdir bu demde **Mestiyyā** luţf eyle mey řuñ sākıyā
‘Iřkı iden rūha ğidā āb ile nānı ne'ylesin

[15a]

27

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Girye ile firġat ile ġalb-i pür-aġzānımız
Vuşlat-ı cānān içündür rüz [u] şeb efgānımız
2. ‘Iřķ ile āvāre oldıķ ‘aġl ile tedbirden
Kim cünün milkinde bu ġānūdurur devrānımız
3. Hānġer-i ebrū-yı dilberden göründeri māh-ı nev
‘Āleme pertev řalan bir meh-rūdur seyrānımız
4. Ğam degil ‘āřıġlara ölmek yolunda ol řehiñ
Cān virürler reh-güzārında bütün sūzānımız
5. Ru`yet-i cānāna naşb itdik sivād-ı ġeřmimiz
Bir meh-i burc-i melāġatdir bezm-i cānānımız
6. Faġr ile faġr eylemekde ‘āřıġānı dem-be-dem
Genc-i ġanā'atdir bizim şervet ü sāmānımız

7. **Mestiyā** ma' zūr ʔutar ' arif olan elbet bizi
Na' ra-zenlik ʔarz-ı mesti ' afv ider ihvānımız

[15b]

28

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hünkār-ı ' ışkıñ bendesiyiz biz
İtmeyiz ašlā cihāna minnet
2. Bāb-ı Mevlānā sükkānıyız biz
Kılmayız bir dem šāhāna minnet
3. Gerçi ki yoğdur māl [u] cāhımız
Eylemeyiz hiç sultāna minnet
4. Ancađ rızādır ma' lūb Hāđđ' dan
Yođdur behišt [ü] nīrāna minnet
5. **Mestiyā** mestdir cām-ı ezelden
Eylemez bu dem devrāna minnet

[16a]

29

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Eyleme bir dem dil-i nā-šādı bu ğamdan ba' id
Çünki ğamdır eyleyen bu dehrīde ğalkı sa' id
2. Ğamdan āzāde olan insān mıdır inšāf kııl
İç mağabbet bādesiñ tā ola ševkıñ mezid
3. Ğāfil olma devrū cevriñ inğılābından šağın

Çünkü göstermez bu baht aşlā saña rū-yı sefid

4. Ehl-i ğafletdir cihān dārında hep hāndān olan
Menzilü dār-ı belādır bu cihān bilür ferīd
5. **Mestīyā** şundi saña sākī ezelden bādeyi
Eyle devrān bezm-i ʿışkda idesiñ kendiñ mürīd

[16b]

30

Mef ʿülü Mefā ʿilü Mefā ʿilü Fe ʿülün

1. Geldi yine cūşāna bu şahbā-yı meḥabbet
Efgān ile demsāz oluyor nāy-ı meḥabbet
2. ʿİşk olmayan sa ʿyde hiç fā ʿide olmaz
ʿĀşıklara minhāc-ı Hudā cā-yı meḥabbet
3. Taḥlīş idegör baḥr-i ğamdan dil zevrakını
Taḥsīn ile gelsün saña ʿankā-yı meḥabbet
4. Zinhār söyleme esrārını nā-dānlara
Bī-gānelere eyleme ifşā-yı meḥabbet
5. **Mestīyā** kim ki iḥcer bir cur ʿ a bu meyden
Mümkin midir ol eyleye iḥfā-yı meḥabbet

[17a]

31

Fā ʿilātün Fā ʿilātün Fā ʿilātün Fā ʿilün

1. Ey dil-i bī-çāre her dem zār ile giryān mısın
Şubḥa dek feryād idersin bülbül-i nālān mısın

2. Görmediñ bir lahza bu dehr-i fenāniñ zevkıni
Döne döne āteş-i ʿışkda yanan büryān mısın
3. ʿİşk meydānında varlık cübbesin çāk eyleyüp
Şoyunup şevb-i sivādan pāk olan ʿuryān mısın
4. İztirāb-ı şeyh-ı ʿışkım derd-i bī-pāyāndan
Bir kafesdir bu beden sen cānıma cānān mısın
5. **Mest** ider baқdıqça her dem rū-yı zerdine beni
Āsmān-ı dilde yoksa sen meh-i tābān mısın

[17b]

32

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Nūş iden peymāne-i ʿışkı ezelden mest olur
Cān-siper eyler yolunda yār ile hem-dōst olur
2. Şubha dek tā her şeb eyler āhu feryād u figān
Yansa nār-ı ʿışkla pervāne-veş dem-best olur
3. Hicriden hūn olsa bağı kimseye hālin dimez
Düşse sevdāya perişān-hāl ile ser-mest olur
4. Hūna ğarķ olsa vücūdı dönmez reh-i ʿışkdan
Rağmına ğaddār-ı çerhiñ bāde-āver dest olur
5. Hānçer-i ebrū-yı dil-berden irerse zahımlar
Yüz çevirmez himmeti bālā olan pā-best olur

[18a]

33

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Dilā bu baht-ı nā-hem-vārı ben bir nāra yandırdım
Dil-i nā-şadı bir zülf-i dilārāya tōlandırdım
2. Esüp bād-ı şabālar zülfini taḥrīk iden sâ' at
Nesīm-i şubḥ-ı cānāndan dil ü cānı uyandırdım
3. Ke-mā kân 'ışk [u] şevkıñle yanurdım 'aql [u] tedbirim
Dil-i Mecnūnumı şahrā-yı sevdāda arandırdım
4. Çeküp ğam leşkeriñ girdim fezā-yı 'ışkına el-ḥaḳ
Ġamım başdan aşup giryān gözüm ḳana boyandırdım
5. Añup ḥāl-i şebābda ḥōş geçen eyyām-ı māzīyi
O dem giryān olup seyl-i sirişkimi bulandırdım

[18b]

34

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gitdi elden iḥtiyārım bī-ḳarār oldum bugün
Dehr-i bī-dādıñ elinden zār zār oldum bugün
2. Gitdi elden dōstlar ḳaldım tehī dem-ḥāzda
Derde düşdüm derdime dermān arar oldum bugün
3. Ey felek çerḥıñ ḳırılısun 'aksine devr eylesün
Rīze rīze eylediñ gönüm hezār oldum bugün

4. Ne'yeyim ben günbed-i devrānı bilmem bārsız
Ġayb idüp cānānımı her bār arar oldum bugün
5. Zāhīran bu görinen zıll [ü] hayāldir **Mestiyā**
Böylece fehm eyleyüben dem-güzār oldum bugün

[19a]

35

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1. Āh eyle gönül kim gülecek cāy degildir
Giryān-ı deründür bu fiğān nāy degildir
2. Mest itdi ezelden mey-i 'ışkı bu vücudı
Ġam leŝkeridir zabı iden ālāy degildir
3. Peyveste olan bāy hum-ı 'ıŝkıda her dem
Rūz olsa da zann eyler o ferdāy degildir
4. Bir mezbehadır bu cihān insān ise kurbān
Zāhir ma' lūmdur mevt-i 'ālem ihfāy degildir
5. Ġāfil olma gerdiş-i devrāndan hiç **Mestiyā**
Zehridir hep ŝundığı ŝahbāy degildir

[19b]

36

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gel gönül mir'ātını jeng-i sivādan pāk kııl
Geç nefsi deniden fenā eyle anı hāk kııl

2. İrmek diler iseñ eger esrâr-ı vaḥdete
Varlığı kıldır aradan perdeyi hem çäk kııl
3. Çekmeyen miḥnet-i cihānda kāmīl insān olmaz ol
Sırr-ı ‘ışkı fehm idüben ‘ārif ol idrāk kııl
4. Her ne isterseñ dile dilden zamīriñ keşf ider
Ḥālīk’a eyle teveccüh ḳalbini bī-bāk kııl
5. **Mestīyā** ‘avn-i Ḥudā’yı ister iseñ sen eger
Ni‘met [ü] şükr-i Ḥudā’ya ḥāmeñi çālāk kııl

[20a]

37

Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilātün Fā’ ilün

1. Mey deyince şanma sen engürdan şarābdır
Ḥubb-i Mevlā’dır ‘arz andan āb-ı feyzyābdır
2. Sırr-ı Ḥaḳḳ’dır söylenen nīkden ancaḳ murād
Meyḥāne denilen ‘ışkı-ı tekye-i ḥarābdır
3. Pīr-i muḡān pīrū şeyḥ-ı ṭarīḳatdır hemān
Sāḳi ise sāḳi-i kevşer Ebā Türāb’dır
4. Sāḡar-ı şahbā ise himmet-i merdāndır
Peymāne denilen bāde-i ‘ışkı-ı sincābdır
5. Ğarḳ idiser cümleyi deryā-yı rahmet **Mestīyā**
Aña nisbet ‘işyānımız hemān bir ḥabābdır

[20b]

2

8'li Hece

1. Pāk olmaḡ isterseñ göñül
Çāk ola yüri dürdâne bul
Gencîne isterseñ göñül
Ḥāk ola yüri virâne bul

3. Dünyā vü mâfihâyı ço
Gel bu qurı da' vâyı ço
Bu yolda hem pervâyı ço
Pāk ola yüri bir lâne bul

4. 'Işқа semender ol yüri
Şāh-ı kalender ol yüri
'Uşşāқа bender ol yüri
Pāk ol yüri sūzâne bul

5. Çekme elem meydâne çık
Bu yolda sen merdâne çık
Şem'-i cemāle yāne çık
Pāk ol yüri pervāne bul

6. Himmet dilersen **Mestiyā**
İtme şaḡın aşlā riyā
Birgün gelir 'ālem bu yā
Pāk ol yüri meyḥāne bul

Beyt

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ādeme ādem gerekdir ādem itsin ādemi

Ādem ādem olmaz ise ne'tsiñ ādemi

[21a]

38

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Zālīm eyler zūlmi mazlūm āh ider
Gün gelir ol āh anı āgāh ider
2. Kim ki iyilik yā fenālık eylese bir kimseye
Bulur elbetde anı her zekī ol h̄'āh ider
3. Kendinedir ğayra şatma itdiği
Ger tevvāb işler eger günāh ider
4. Ger ḥased var ise yaqđıñ kendiñi
Ḳurtaramazsıñ seni tebāh ider
5. Düşse maḥsūd çāre ile zindāna hem
Ḳurtarır Ḥaḳḳ anı Mısr'a şāh ider

[21b]

39

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ni' metim zehr oldı meded ey ulu şāhım benim
Künc-i ğamda ḳalmışam gel yetiş māhım benim
2. Sīnemi şad pāre ḳıldı derd [ü] ğam ḥasret elem

ıl hālāş bu derdden ey pīr penāhım benim

3. Ğam degil yolunda cān virsem eger hicrānile
Göklere çıkısa seher efgān ile āhım benim
4. Dilde bu nār-ı maḥabbet serde bu sevdā-yı ııık
Bilmezem varır mı ol ḥünkāra bu rāhım benim
5. Mestdir cām-ı ezelden **Mestiyyā** çün tā ebed
Ḥāk-i pā-yı Mevlevī'dir āšnā vü gāhım benim

[22a]

40

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. ıl ḥāzer ser-tīz-i tīr-i āh-ı māzlūmāndan zālīm
Giriftār eyler elbetde seni bir yāndan zālīm
2. Seherler çün idince ı aleml gark-ı ḥūn eyler
Yok mı ḥaberiñ çeşm-i āşıkdaki ı ummāndan zālīm
3. ı Aceb sen titremezsiñ ḳalb-i mazlūmān titrerse
Feleklerle melekler titreşir giryāndan zālīm
4. İdersiñ Ka' be-i ḳalbi ḥarāb ḥavf itmezsiñ
İner üstüne la' net her dem āsmāndan zālīm
5. Emīn ol ḥāke düşmez ḳalmaz yanına bir dem
Başın üzre gezer vaḳtiñ arar her yāndan zālīm

[22b]

41

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cām-ı ıŝkı nūŝ idüp sekrān olan añlar bizi
Tā ezelden mest ü ser-gerdān olan añlar bizi
2. Añlamaz her cāhilü nādān bizim esrārımız
Her dem elde bāde-i vaḥdet tutan añlar bizi
3. Çāk çāk olsam anıñcün dönmem aŝlā rāhdan
Baḥş-ı cānla vāşıl-ı cānān olan añlar bizi
4. Hem-rehi ışk olanıñ pervāsı yoḫdur dehriden
Dīdesinde rüz [u] şeb yeksān olan añlar bizi
5. Gerçi hicrān [u] elemle pürdür dil ḫānesi
Derd-i bārla **Mestiyā** vīrān olan añlar bizi

[23a]

Bir münkir zāhid-i nā-puḫte ḫaḫķında söylenmişdir:

42

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün

1. ışk ehlini sen şanma ki bī-zevķ-ı neġamdır
ıĀŝık olana ne miḫnet-i eyyām ne ġamdır
2. Zann eyleme ey ŝofī-i ḫām ıĀŝık uŝanmaz
Dervīŝ olanıñ derdi ḫaŝem āhı ı alemdir
3. Nā-puḫtelik niŝānesidir sendeki ġurūr
Güvenme a' māliñe bī-sūd-ı elemdir

4. Hakk ister iseñ eger tutagörürsün ʿ ışk
Tâ ki ilete yâresini gör ki ne demdir
5. Pîrân-ı tarîkat ʿ aceb inkâr olunur mı
Daʿ vâñ seniñ hürşîdi inkâra kademdir
4. Balçık atmaqla güneşin yüzi kararmaz
Maʿ lûm-ı cihândır o şâh maʿ rûf-ı ümemdir
5. Eñ ʿ âciz bir bendesidir bu **Eşref-i Kıtımîr**
Dir saña bu muʿ annidligiñ encâmı ʿ ademdir

[23b]

43

Fâʿ ilâtün Fâʿ ilâtün Fâʿ ilün

1. ʿ Âşık oldum bir şeh-i vâlâya ben
Bend olundum bir saçı Leylâ'ya ben
2. Çekdiğim gam zevkdir anıñ için
Düşmüşem Mecnûn-şifat şahrâya ben
3. Ben cihân hûbânına meyl eylemem
Kılmazam nezzâre her bir âya ben
4. Mihr-i ʿ ışk itmiş vücûdumda tulûʿ
ʿ Âşıkım ancak hemân Mevlâ'ya ben
5. **Mestiyâ** hiç gam yimem devrân için
Râzıyam dostdan gelen cefâya ben

[24a]

44

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dervīş-i bī-nevāya luţfını it ziyāde
Bezm-i belādayım ben şun baña sāki bāde
2. Feryādıma yetiş gel bir ayāğ ile ƙaldır
Gör ki ne hāle düşmüş bu bende-i āzāde
3. Üftāde hāk-i pāyim bī-mār [u] bī-devāyım
Ƙıl derdime devāyı ƙalmayayım arāde
4. Hicrile yandı gönlüm derdile hem-dem oldum
Hiç itmediñ baña dād getürmedin de bāde
5. Ey māh-ı  alem-ārā şāh-ı Hind [ü] Buĥārā
Himmet diler ƙapuñda bu **Mesti**-i üftāde

[24b]

45

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Cām-ı  ışƙı nüş idüp mestān olan gelsün beri
Rāh-ı  ışƙda şoyunup  uryān olan gelsün beri
2. Giceler tā şubĥa dek feryādu efgān eyleyüp
 Andelīb-veş zār ile giryān olan gelsün beri
3. Cānu bāşı terk idüp giren bu meydān içine
Nār-ı  ışƙda pervāne-veş sūzān olan gelsün beri

4. Çün yıķılmayınca ma' mūr olmaz ol kāşāneler
Dil-ħarāb-ı ' ıŝķıle vīrān olan gelsün beri

5. **Mestiyā** mest olmaķ isterseñ eger devrānda
İstemem zūhhād sözüñ rindān olan gelsün beri

[25a]

46

Mef' ūlū Mefā' ilū Mefā' ilū Fe' ūlūn

1. Ğam çekme gönül birgün olur ŝād olacaķsıñ
Evveli vīrān āħır yine ābād olacaķsıñ
2. Hicrān oķı deldi yine bu sineñi ney tek
şabr eyle ki ŝirīn' iñe Ferhād olacaķsıñ
3. Çekmeseñ bu derdi sen rüz-ı ezelden
Bilmem ne zamān derdden āzād olacaķsıñ
4. Baħr-i ' ıŝķa ŧal bulagör dür ile gevher
Ğavvāŝ ol bu baħrīde ūstād olacaķsıñ
5. Āh ile figān eyle hemān **Mesti** dem-ā-dem
Bülbül gibi feryād ile mu' tād olacaķsıñ

[25b]

47

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

1. Ben Ğalender-meŝrebim nāmūs u ' ār olmaz baña
Cümle aĝyār olsa yār ol yār yār olmaz baña

2. Ne'yleyim bir dem gönül vaşlile handân olmadı
Öyle bir ednâ kulum şatu bāzār olmaz baña
3. Gerçi ki yok i' tibārım dehrīde çekmem elem
Āstānīñ beklerim ğayri intizār olmaz baña
4. 'Işıkile bāb-ı tevekkülde tutuben meskeni
Kāf [u] ' Anķā-meşrebim aşlā bī-zār olmaz baña
5. Gönlümi dōstuñ yolunda çāk idüp kıldım şadef
Bulmayınca **Mestiyyā** bu baħride dūrri-güzār olmaz baña

[26a]

1

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Seni sevdim giriftār-ı belā-yı ' ışık oldum
Gönül düşdi bu dārā mübtelā-yı ' ışık oldum
Seniñ ' aşıkların cānā yolunda cān nişār eyler
Karışdım anlara hem ben ālā-yı ' ışık oldum

2

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Dilā sen çille-i ' ışıkı bu ' alemde cefā şanma
Bu dehr-i bī-vefānīñ zevķini aşlā şafā şanma

3

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

' Ālim ol ' ālim gerekdir ' āleme
' Ālim ol ammā medāhīn olma zinhār zālīme

[26b]

48

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bende-yim ol şāha kim 'ālem anıñ dīvānesi
Yanmışam ol şem' a kim cümle cihān pervānesi
2. Cān bāş terk idüp bu yolda hāk olmağ gerek
Böyledir k̄ānūn-ı 'ışqda 'ışq-ı Hāğğ sūzānesi
3. Nūş idüp şahbā-yı 'ışkı dōst elinden tā ebed
Tā şabāh̄ haşre dek ayılmaya mestānesi
4. Bende-i Monlā-yı Rūm olmağ ne devletdir baña
Lāne-i 'arşda kurulmuşdur anıñ kāşānesi
5. Mihr [ü] meh müştāk'dır ebvāb-ı feyz-īşārına
Mestiyyā çekme elem düşmez yere dürdānesi

[27a]

49

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Çekme ğam dünyā vü māfihā degil seyrān saña
Mağşad [u] maṭlūbum Hāğğ'dır cennet [ü] nīrān saña
2. Öyle bir zūlf-i perişāna tağıldı gönlümüz
Vādi-i hicrānda kaldıq kūşe-i vīrān saña
3. Mekteb-i 'ışkıında bī-ḥadd ben gibi tilmīzi var
Yalnız bir ben degil cümle cihān hayrān saña

4. Hāk-i pāyiñ ‘āleme iksir-i a‘ zamdır seniñ
Nice yüz biñ ‘āşık-ı giryān ü nālān saña
5. Bendeyim rüz-i elestden dönmezem ikrārdan
Kıl cemāl şem‘ine **Mestāne**’yi sūzān saña

[27b]

50

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Kehf-i āmān-ı selāmetdir Tārīk-ı Mevlevī
Vāşıl-ı rāh-ı hidāyetdir Tārīk-ı Mevlevī
2. Çekmesün dünyā vü māfihā ğamın ‘āşık olan
Cānib-i Hākķ’ dan beşāretdir Tārīk-ı Mevlevī
3. Feyz feyz-āver degil mi şor daħil bābına
Hep bilür maħfī kerāmetdir Tārīk-ı Mevlevī
4. Tālībān-ı devlet-i dünyā olan bilmez anı
Rāh-ı ‘ışķda bir şadākatdir Tārīk-ı Mevlevī
5. Māsivāya iltifāt itmez haķīkat-bīn olan
Şıdķıle Hākķ’a ibādetdir Tārīk-ı Mevlevī
6. Ey gönül mā’ il olup dünyāya olma teşneleb
Mestiya mestāne-i ‘ışķa kifāyetdir Tārīk-ı Mevlevī

[28a]

51

Fä' ilätün Fä' ilätün Fä' ilätün Fä' ilün

1. Yüri deryâ-dil olup eyle taḥammül derde
Miḥnet [ü] derd [ü] belâ çünki virilmiş merde
2. İçen ol mey-i sāğar-ı şahbâyı ezelden mestdir
Neşve³-i cām-ı ezeli bezm-i elestden serde
3. Mey degil içeceğim cām-ı cihân-peymâdır
Keşf-i rāz eylemeye bir ehl-i dil nerde
4. Bu cihân içre gezen bî-derd [ü] derdâlar çokdur
Kendüsin zinde bilür dilleri hep efsürde
5. Ḥāk-i pâke nazar it **Mesti**-i bî-çâre hemân
Terk-i işneyniyet idüp eyle teslim merde

[28b]

52

Fä' ilätün Fä' ilätün Fä' ilätün Fä' ilün

1. Ḥalk-ı 'âlem kim görüp ḥüsnuñi perişân oldılar
Meh cemâliñ seyr idenler zâr [u] giryân oldılar
2. Şerḫa şerḫa eyleyince sine-i bî-kineyi
Döstlar ḫan ağlayup ağyâr ḫandân oldılar
3. 'Işḫu şevḫîle girüp meydâna devrân eyledim
Âteş-i 'ışḫa düşenler cümle sūzân oldılar

4. Devlet-i dünyā için hergiz feraḥ-nāk olma kim
Dilde ‘ ışığı bulmayanlar cümle nā-dān oldılar
5. Çünkü derdidir hem-demi merdiñ ey gāfil uyan
Ḳadd-i yāri ḥōş görenler luḫfa şāyān oldılar
6. Her ḥarāb-ābādı zann itme tehīdir ey göñül
Nice yüz biñ gencler vīrānda pinhān oldılar
7. Ḥāṭır-ı nā-şādıma gelmez bugün cevr-i felek
Terk idenler cānını cānāna şādān oldılar
8. Genc-i enāniyyetden ey dil bul fenā-ender-fenā
Varlığıñ nisyān idenler yāre mihmān oldılar
9. Çāk iden tiġ-ı riyāzatla keşāfet perdesin
Bezm-i ehl-i ‘ ışıkda Yūsuf-ı Ken‘ ān oldılar
10. Merd-i merdān ol yūri var cidd-i cehdile temām
Çāh-ı nefsdan ḳurtulanlar Mıṣr’a sulṫān oldılar
11. **Mestiyyā** mest-i müdām ol ‘ ışıkla sen çekme ġam
Zevḳ idenler bu cihānda ṣoñra giryān oldılar

Nūḫ-zāde Muṣṫafā Beg’iñ kātibi ḳardeşim Nāzım’iñ yazdığı bir destān üzerine yazılmışdır. Rūḫ-i Bağdādī’niñ bir ġazeline nazīredir:

[29a]

53

Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün Mefā' īlün

1. Hārābāt ehliniñ hālin içüp maħmūr olandan şor
“Ene'l-Haħķ” sırrını cāndan geçüp Manşūr olandan şor
2. Dilā bu tekye-i ' ışķı ne bilsün ol tehī-diller
Hārāb-ender-ħarāb olup yine ma' mūr olandan şor
3. Bu derd-i ' ışķ birgün seni vaşl eyler ol yāre
Anı sen ' ışķ-ı Haħķ' ile dili pür-nūr olandan şor
4. Meded ey baħt-ı saħtım yol vir ol cānāneye bir dem
Bu derd-i hicri vaşl-ı yārdan mehcūr olandan şor
5. Eger **Mestī** bu ' ālemde zevķ itmek dilersen sen
Bu ' ışķıñ nārına pervāne-veş mecbūr olandan şor

54

Mef' ūlū Mefā' īlū Mefā' īlū Fe' ūlūn

1. Āh eyledikçe derd-i dilim artmada her dem
Ġaddār felek itmedi hergiz beni ħurrem
2. Āh eylemeyim de n'ideyim ne'yleyim āh
Ol yār beni kılmadı hiç vaşlına maħrem
3. Feryād [u] fiġān oldu işim rüz [u] şeb āħir
Çerħ itdi ebed derdile bu kāmetimi ħam

[29b]

4. Nālān olarak hicrile tā rūz-ı elestden
Dil-i ʿışk ile ƣal mest olmayınca olmaz ol ādem
5. **Mestī** yetişür zevƣ [u] ārāma dār-ı fenāda
Rāḫatı miḫnetdir bu cihānīñ zevƣı elem

Başdan ikinci yazılacak:

55

Mefāʿ īlūn Mefāʿ īlūn Feʿ ūlūn

1. Ƙuşūrum çok yolunda yā İlāhī
Emān ʿafv it bu ʿabd-i rū-siyāhı
2. Fiğān u nālemi ʿarşa yitürme
Meded ey pādişāhlar pādişāhı
3. Benim ʿişyān eyledikçe ḫayātım
Bütün mücrimleriñ sensiñ penāhı
4. E yā luḫf u kerem ıssı şehenşāh
Beni ƣıl evliyānīñ ḫāk-i rāhı
5. Ayırma bendeñi ʿışkıñ yolundan
Ki oldur dü cihānda şems [ü] māhı
6. Beni insān-ı kāmil eyle yā Rab
Erenler rāhını göster ke-māhī
7. Bu **Mestī**-i ʿāciz [ü] bī-çārelikle
Diler āfvın velī çokdur günāhı

[30a]

56

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. İltifât itmez cihâna saña cânânım diyen
Meyl-i aġyâr eylemez ol yâre sultânım diyen
2. Mâsivâ eşnâmını taĥķir ile eyler Őikest
Ol Ĥalîlu'llâh-miŐâlî merd-i meydânım diyen
3. Cânını teslîm ider bismil-geh-i ' ışķa hemân
Ĥazret-i İsmâ' il gibi ben Ĥaķķ'a ķurbânım diyen
4. Dîv-i nefsi taĥt-ı dilden ŧardu teb' id eyler ol
İns [ü] cinn ĥükmündedir vaķte Süleymân'ım diyen
5. Varını döst yoluna eyle fidâ
Ben de Eyyüb-i zemânım ķuvvet-i kirmânım diyen
6. Ćâh-ı nefsdan ķurtulup sultân olur
MıŐr-ı dil mülkünde ben Yūsuf-ı Ken'ân'ım diyen
7. Terk-i dünyâ terk-i ' uķbâ eyler ol erbâb-ı ' ışķ
"El-faķru faķri"³ sofrasına ben de mihmânım diyen
8. Āsmân pervâz olur hem cezbe-i Mevlâ ile
Sâlik-i râh-ı Ĥudâ bende-i Mevlânâ'yım diyen

³ Hadîs-i Şerîf: "Allâhü Te'âlâ'dan başkasına ihtiyaĥ duymamak olan fakîrliğim iftihârımdır."

9. Dilde koymaz māsivāyı ğarķ-ı nā-būd eyler ol
Keşti-i Nūh'a süvārım āzāde tūfānım diyen
10. Derd-i ʿışķla ney gibi dağlar açar hem sīneye
Hūzn-i cānānile ben Yaʿķūb-ı giryānım diyen
11. Nefsini mađlūb u ķahr eyler erbāb-ı kemāl
Ol ʿaṣā-yı zıkr ile Mūsāʾ-i ʿİmrān'ım diyen
12. Cümleten zevķ u ṣafāyı terk idüp giryān olur
Ol Ṣafıyyu'llāh-miṣālī ben de dāyānım diyen
13. Cām-ı ʿışķı nūṣ idüp sekrān hem nālān olur
Mestiya pervāne-veṣ ʿışķile sūzānım diyen

[30b]

Naʿt-ı Ṣerīf-i Nebevī

57

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Yā Ḥabība'llāh cemālīñ ʿaṣıķıyam tā ezel
Medḥini Ḳurʾān'da zıkr itmiş Ol Lem-Yezel
2. Ben kimim vaṣfında ḥāmem ʿacziñ idrāk ider
Ey māh-ı tābān-ı ʿālem ey güzellerden güzel
3. Nār-ı firķat yaķdı bu dil ḥānesiñ itdi ḥarāb
Derd-i hicriñle vücūdum titreyor miṣl-i ğazel
4. Ey Ṣefīʿu'l-müznibīñ yā Faḥr-i ʿālem meded
Sensin ancaķ her dü ʿālem melceʾ-i cümle-milel

5. Baħr-i ‘iŝyāna ğarīķım destimi ıtut ey hümām
Mesti-i bī-çāreyi ‘afv eyle sen ey bī-bedel

3

8’li Hece

1. Çekme elem levħ-i dile
Meyl itme aĝyāra hele
Bülbül gibi it ğulĝule
Çeksiñ ‘alem sulţān-ı ‘iŝķ
2. ‘Iŝķdır ezel re’fetimiz
Cān u dil rāħatimiz
Her yerde tesliyetimiz
Çeksiñ ‘alem sulţān-ı ‘iŝķ
3. ‘Iŝķdır ezelden māyemiz
Çünki odur ser-māyemiz
İki cihānda sāyemiz
Çeksiñ ‘alem sulţān-ı ‘iŝķ
4. Ey dil yine tenhā oıur
Mā-sivāyı dilden ğötür
Dā’im Ĥaķķ’ı yāda ğetür
Çeksiñ ‘alem sulţān-ı ‘iŝķ
5. ‘Iŝķa teslīm it öziñi
Diñle erenler sözini
Ĥaķķ’dan çevirme yüziñi
Çeksiñ ‘alem sulţān-ı ‘iŝķ

6. **Mestî** amān alma tehî
 Dol  ışıle gāhi gehî
 Bul sen hem ol şāhen-ehi
 eksiñ  alem sultān-ı  ış

58

Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn

1. Āh eyledike dīdelerimden dōkūlūr ya
 Āte-i  ışa ayanmaz olsa a ile a
2. Dil hānesi yandı bu hūsn-i amla temāmet
  I eyledi esrārımı bu  āleme fā
3. Meydān oudı her bir  adūya yine bu cānān
 Serrest-i ezeliğir eyledi ava
4. ann eyleme ki sensiñ hemān rāz-ı āšnā
 Her zerre-i kā'ināt mesrūr uru ve ya

[31a]

5. Mest ol **Mestiā** bulasıñ derd-i dilden em
 Meyl-i mecāz eyleme bāı değil bu gōz a

59

Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn Mefā' ilūn

1. Ezel bezminde ey cānān beni sen nāra yandırdıñ
 Olanca  alımı aldıñ būtūn cāndan uandırdıñ
2. Firā [u] hicrile yandı vūcūdum kūllī mav oldu
 Beni Mecnūn gibi a ile ahrāyı olandırdıñ

3. Görenler meh cemāliñ didiler elyağ buña yanmaq
Fakať sen ʿ aşıqıñı vaʿ de-i vaşla inandırdıñ
4. Görünce hüsni āniñ tākātım dü tāk oldu ey dilber
Terahhum itmediñ bu hāl-i perişānıma kandırdıñ
5. Bu **Mesti** çün esir oldu saña ey dilber-i raʿ nā
Yeter artıq bu kanlı āb-ı çeşmimi bulandırdıñ

60

Mefʿ ulü Mefāʿ ilü Mefāʿ ilü Feʿ ulün

1. Maʿ şük-ı cefā-pişeye yār olma şağın
ʿ Uşşâk-ı vefā-dāra da bār olma şağın
2. Meydān-ı maḥabbetde qalup bī-ser ü bī-pā
Bī-derd olana dürr-i nişār olma şağın
3. Bu kül-ḥanı gül-şen şanuben tutma mekānı
Bī-vefā dehr-i dūna hezār olma şağın
4. Geç mecāz ʿ ālemini ʿ ışk-ı ḥaḳıḳıye vuşul
Bulmaq isterseñ aña dil-i tār olma şağın
5. Zevk ister iseñ derd ara bul dār-ı cihānda
Mesti-i ʿ ışk ol başkasından ḥaberdār olma şağın

61

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. Çeşm-i ğaddarıñ gören ey meh seniñ ḥayrān olur
Qaşlarıñ mihrābını seyr eyleyen nālān olur

2. Sendeki bu hüsni ānı her gören şabr eylemez
Hañçer-i ğamzeñle ‘āşıkñ dili virān olur
3. Kaçma ey āfet yeter benden terahhum eylegil
İltifatıñla bu göñlüm hānesi şādān olur
4. El-emān ey nāzlı cānānım bu nāzlar cilveler
Gezdigiñ yerler seniñ bāğ ile hem bōstān olur

[31b]

5. Rūyuña bağıdıqça dil-ber direnür zencir-i dil
Böyle giderse bu **Mestî** Mecnūn-ı beyābān olur

[1]336 Ta’rihi’nde Taşköpri’de peder-i merhūmuñ kabrini ziyāret eşnāsında söylenmişdir:

62

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

1. Yıkılmış taşları dönmüş harāb-ābāda mağber
Arardım her tarafda bu mıdır mezār-ı peder
2. Felek nisyān idüp gömmüş zeminiñ altına anı
Dikenler örtmüş üstüñi ey ğazanfer er
3. Çekilmiş küşe-i hāke anda nihān olmuş
Var mı o şānlı māzî-i hayātından eşer
4. Seniñ tîğ-i sinānından neler çekmiş idi küffār
Yazık kim felek seni eyledi mağv u heder
5. Taşa çal başımı ey **Mestî**-i āvāre yürü
Böyle bir ğāzî peder evlādısıñ sen de meger

63

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

1. İnsân bulamaz rāḥat-ı dil işbu zemānda
Yaқında bulur neş'e-i fezāyı bu cihānda
2. Hicrān eleme yaқdı beni nāra çevirdi
Pervāne-şifat yanmadayım şamma yabānda
3. Ḥāk-i der-i Ḥunkārī idüp dīdeme sürme
Buldum ebedī feyz-ı Ḥudā'yı bu miyānda
4. Ol pāre idüp 'arz-ı niyāz-ı ḥālimi evvel
Bilmem ki teraḥḥum idecek mi bu kemānda
5. Dil pāre pāre cesed pāre ne'yeyim āh
Қıl derdime dermānı amān pīrim bu ānda
6. Teslīm-i tevekkül olamam çünki za'ifim
Yoқ ṭāқati şeyr eylemege **Mesti** fezānda

[32a]

64

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Yeter ey dil bu қadar çekdiğñ cevr [ü] cefā
Görebildiñ mi 'aceb dehrīde bir ehl-i vefā
2. Ḥaқıқat ehli ol meyl-i mecāz eyleme zinhār
Bulmaқ isterseñ eger ebedī zevқ [u] şafā

3. Bul o derd-i ʿışkı olursuñ kāmīl insān
ʿİşkdan bī-ḥaber iseñ saña şad ḥayfā
4. Bī-derd olanıñ seri dāra sezādır
İnsān mı denür böylesine o ebu'l-kaḫā
5. **Mestīyā** böyle mi zann eylediñ insānlığı sen
Bir söz midir yazdıgıñ beş beyt-i muḫaffā

65

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gülde mi bülbülde mi esrār bilmem kimdedir
Dilde mi dilberde mi ikrār bilmem kimdedir
2. Çekdigim cevr [ü] cefāya yoḫ nihāyet ne'yeyim
Yārda mı ağyārda mı ol yār bilmem kimdedir
3. Āteş-i ʿışkıle düşdüm taḫlara Mecnūn-veş
Serde mi yā sırda mı bu nār bilmem kimdedir
4. Mihnet-i ʿışkı çeken bilür cihānda kim nedir
Gizlüdür bilinmez ol pāzār bilmem kimdedir
5. **Mestī**-i ser-gerdān olan bilür mi bu devrānı hīç
Hicrile āvāre olmuş ney-zār bilmem kimdedir

66

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Bulamaz ehl-i meḫabbet bu cihān içre şafā
İdegör eyledigiñ ʿahdine evvelce vefā

2. Geçdi ‘ ömrüñ ğam-ı dünyâ ile hep leyl [ü] nehâr
Eylediñ dostlarına böylece çok cevır [ü] cefâ
3. Neye geldiñ bu fenâya ħaberiñ var mı seniñ
Ûadr-i yâri bilmediñ vâh yazık şad ħayfâ
4. Ħaħķı bilmekdi ğaraż ħilķat-i ins ü cāndan
Çeküp tavķ-ı tã‘ at itdi ‘ işyān bu’l-ķazâ
5. **Mestiyâ Ħaħķ**’a yarar var mı göster ‘ ameliñ
Ne çıkar yazmak ile beş beyt-i muķaffâ

[32b]

1339 Tã’riħ-i Ħicrisi’nde Muħarremü’l-Ħarām’da **Ûaştamonı Mevlevî-ħānesi’nde taraf-ı faķirānemden inşād buyırılan Mersiyeye şüreti Mersiyeye-i Şāh-ı Şühedâ’-i Ħazret-i İmām-ı Ħüseyn-i Kerbelâ “rağıya’llāhü ‘ an-hü”**

1

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün

1. Muħarrem Māhı geldi ‘ aşıkān feryād zār eyler
O Şāh’ıñ mātemi ehl-i derdi bî-ķarār eyler
2. Şorulmaz ħikmetinden ħiç bilmez sırr-ı Settārī
Bihıştten Ādem’i iħrāc idüben zār zār eyler
3. O Nūħ’ı ħavmine irsāl idüp dīne da‘ vetle
Nice yıllar o zātı cevriile cāndan bî-zār eyler
4. Ħalīlu’llāh’ı irsāl eyleyüp Nemrüd-ı mel‘ūna
Anıñ āteş-i sūzānını Ħaħķ dōstuna gülzār eyler

5. Çeküp imtiḥāna ol Ḥalīlu'llāh'ı hem ānda
Aña irsāl idüp kebş-i İsmā'īl'i bergüzār eyler
 6. Nice yıllar ğammile beytü'l-aḥzānda ol Ya'ḳūb'ı
Fırāḳ-ı Yūsuf ile ibtilā vü dāğdār eyledi
 7. O ḥüsn-i bī-behāyı bahş idüp Yūsuf-ı zībāya
Maḳāmın dürr-i yek-tā-veş çāh u zindānda ṭār eyler
- [33a]
8. Ḥavāle eyleyüp ol Kelīmu'llāh'ı Fir'avn'a
'Aşā-yı ejderhāsı sāḥirānı ḥüşyār eyler
 9. Şadā-yı ḥūbı iḥsān eyleyüp Dāvūd'a Ol Mevlā
Zebūr inzāl idüp āña elḥānı dil-fikār eyler
 10. İns ü cinn ü vuhuş [u] tıyūrı ḥükmüne rām eyleyüp
Süleymān taḥtını 'ālemde Ḥaḳḳ ber-rüz-gār eyler
 11. Bütün vārın alup elden vücūduñ eyleyen bī-mār
Ḳuvvet-i kermān idüp Eyyüb'i şoñra şifa-dār eyler
 12. O mazlūmān ki Zekerıyyā ve Yaḥyā idi anlar
Birin erreyle dü pāre birini ṭu' me-i şemşīr-i bār eyler
 13. Mesīḥu'llāh'ı irsāl eyleyüp Ḳavm-i Neşārā'ya
Semāya ref' idüp küffārdan Ḥaḳḳ aḥz-i şār eyler
 14. Muḥammed Muştafā'yı gönderüp 'ālemlere raḥmet
Anıñ nūr-ı cemāli dü cihānı şu' le-dār eyler

15. Zülām-ı cehlden insile cinni taḥlīṣ itmek çün
Aña inzāl idüp Qurʾān'ı Mevlā t̄ac-dār eyler
16. Ebū Bekr ʿ Ömer ʿ Oṣmān ʿ Aliyyü'l-Murtazā'yı hem
Aña yoldāṣ idüben dü cihānda yār-i dār eyler
- [33b]
17. Fenādan eyleyüp teṣrīf beḳā mülküne Ol Sultān
Āl-i Evlād Aṣḫāb-ı Kirām'ın girye-bār eyler
18. Meded yā Faḫr-i ʿ ālem ey Şeffīʿu'l-müznibīn imdād
Bu ʿ āṣī ümmet-i merḫūmeye kimler medār eyler
19. Ḥilāfet taḫtını reviş olunca Hazret-i Hadīk
Gazālar eyleyüb küffārla zebātı maldār eyler
20. Ḥilāfet taḫtını reviş idince ʿ adl-i dād ile
Fārūḳ-ı A ʿ zam nāmını āfāḳda şöhret-şi ʿ ar eyler
21. Ḥilāfet taḫtını Zī'n-nūreyn ile olunca rü-neḳdār
Şehīd olup Qurʾān tilāvet eyleriken cān-sipār eyler
22. İmāmet ü ḫilāfet mülküne mālīk olunca Ḥayder-i Kerrār
Gürūh-ı muḫālifine ibtidā ḫatme-i Zü'lfekār eyler
23. Ol Şeh-i Düldülsüvār eylerken İfā-yı şalāt
İbn-i Mülcem la ʿ ĩniñ tīg-ı zehrālūdı kār eyler
24. Ḥüsn ḫulḳ-ı rızā imāmet mülküne olunca şāhenşeh
Aña Ca ʿ de virüp zehr dīdesinden ḫünşār eyler

25. O Şāh-ı Kerbelā'ya çoğları bī' at idüp ol dem
Hilāfet tahtına mü'minin olanlar şehryār eyler
[34a]
26. İşidüp Kūfe Halkı aña cümle bī' at itmek çün
İdüp çok nāmeler irsāl şadākat āşkār eyler
27. Müslim bin 'Uḡayl'i irsāl eyleyüp anlara Hāzret
Havāric işidüp anlarla nice kār [u] zār eyler
28. Şehīd idüp o şāhı Hāricīler oldılar dilşād
İki ma'şūmı bir ḡaddār-ı zālīm bend-i nār eyler
29. Şehīd idüp o ma'şūmānı anda ol la'īn-i dīn
Kesüp başlarını ḡūnile ḡāki lālezār eyler
30. Hāzret-i İmām işāretle 'azīmet eyleyüp andan
Nihāyet Kerbelā toprağına gelüp qarār eyler
31. Alup bir ḡabza ḡāk-i yerden şemm eyleyüp anda
Buyurdı bize bu yer müjde-i vaşl-ı yār eyler
32. Çeküp leşker o şāhın üstüne rū-siyāh-ı bī-dīn
Sa' dī İbn-i Ziyād la'īni 'askere serdār eyler
33. İmām'ın pendini ḡuş itmeyüp ol Ḳavm-i Süfyānī
Ḳıtāle bed' idince çoğ 'adūyı ḡāksār eyler
34. Şehīd olup önünde cümle bir bir āl-i evlādı
Bu ḡāl-i mācerā hep Müsülmānı şeremsār eyler

[34b]

35. O gül-zâr-ı nübüvvet bâğınınñ her goncesi ol dem
 Hâzâna yüz tutunca bu delî gönli hezâr eyler
36. Le'îm oğlı le'îm oldur katl-i evlâd-ı Rasûl eyler
 İhânet idüp Ehl-i Beyt'e düşmenini kâmkâr eyler
37. Tek ü tenhâ qalınca o şehsüvâr meydânda
 Nice cânlar söküp hûn-ı 'adûyî çeşmesâr eyler
38. Nihâyet hikmet-i Yezdân ile mecrûh olup ol şâh
 Vücûd-ı pâkine revzen açup peykângüzâr eyler
39. Düşüp esbinden ol Şeh Kerbelâ meydânına ol ân
 Figânı Ehl-i Beyt'in kâ'inâtı lerzedâr eyler
40. Alup destine hânçer kaşd idüp Şemr-i la'în ânda
 Kesüp re's-i şerîfîn hûn-ı pâkiñ cûybâr eyler
41. Şehîd olunca ol şâh-ı cihân eflâk tutup mâtem
 Zemîn hem zemân kan ağlayup giryân zâr eyler
42. Degil yerler felekler hem melekler zâr efgânla
 Tıutup mâtem bu hicrân-ı elemle demgüzâr eyler
43. Bugün ol gündür ey dil mâtem-efzâ-yı cihândır bu
 Fidâ-yı cân idüp meydânda 'uşşâk cân şikâr eyler

[35a]

44. Bulur Hakk'ın rızasını muhibb-i Ehl-i Beyt olan
Aña mahşerde şefâ' at Ahmed-i Muhtâr eyler
45. Budur maşşūdum ancak her dü ' âlemde benim yâ Rab
Cüdâ itmeye fakîri ândan sehâsîñ pây-dâr eyler
46. Kimse görmemişdir mişlini ' âlemde ey **Mestî**
Muhibb-i şâdıka kim anı Hayder-i Kerrâr eyler
47. Yezîd'e la' net eyle Şâh Hüseyn'in ' ışkına ey dil
Anın ' âşıklarının maqâmın Hakk dâru'l-çarâr eyler
48. İştîdir âh u zârım ol Şeh-i Kevneyn'e ey Mevlâ
Bugün ' âşık olanlar cân virüp a' lâ bâzâr eyler
49. Anın çün ' ışkıyla mâtem tutup ağlayan bunda
Günâhı ' afv olup cennet bil aña intizâr eyler
50. Bağışla cürmümi Şâh-ı Şehîdân hürmeti yâ Rab
Senin döstleriniçün ağlayan nâm pây-dâr eyler
51. Üç ihlâş ile bir fâtiha ervâhına ihdâ
İdenleri Hudâ-yı Lem-Yezel anlara yâr eyler

Fî 10 Muharremü'l-Harâm Sene 1339

[İmzâ]: Muhammed Eşref

[35b]

Çelebî Efendimiz Hazretleri'nin maqâm-ı mu'allâ-yı cenâb-ı pîr-i dest-gîr
"kaddesa'llâhü sirra-hü'l-habîr"e şeref-bağş-ı iclâl buyurduklarında söylenmiştir:

Ꞑıꞑ' a

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ḥazret-i 'Āmil ki 'ilmile 'amel
 Dā'im eyler rāh-ı Ḥaḫḫ'da ol cedel
 Ḥazret-i Ḥunkār Mevlānā-yı mā
 Ꞑıldı anı cā-niṣin-i bī-bedel

Fī 9 Şaferu'l-Ḥayr Sene 1339

67

Ed' iyye-i Ḥayriyye

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Ꞑariru'l-'ayn ol ey dil dime var bende noḫşānlıḫ
 Yine mūr-ı za'ife çünki ol virdi Süleymānlıḫ
2. Ꞑader baḫtım güşād itdi ğamım başımdan aşmışdı
 Ḥazāna yüz tutan gönlüm bugün oldu gülistānlıḫ
3. Feraḫdan cānımı virsem degil ğam böyle bir günde
 Ki dōst 'ıydında ḫurbān olmadır şeref-i dervişānlıḫ
4. O şāh-ı ma'nevī kim Ḥazret-i Ḥunkār-ı Mevlānā
 Görüp bu bende-i nā-çizi Ꞑıldı Şāh-ı Merdān'lıḫ
5. Göñül isterdi çeşme-i tütüyā itmek için her dem
 Ğubār-ı āstāna yüz sürüp eyleye ḫāḫānlıḫ
6. Bi-ḫamdi'llāh bugün kāmım virüp ol luṭf-ı Yezdānī
 Sa'ādetle şerefle bu faḫīre virdi insānlıḫ

7. Nice yıldır çekerdim iştiyâkıñ Hâzret-i Pîr'in
Müeyesser oldu maṭlûb irdi encâma perîşânlık
8. Olurdu dâ'imâ 'ilmiyle ol Hâzret-i 'Âmil
Budur taḥkîk 'âlemde şıdkîle Müslümânlık
9. Mükâfâtın görüp dünyâda luṭfile bükâm oldu
Haḫ işsân eyleye ma'nâda da aña ulu ḥânlık
10. Du'âya eyle âgâz **Mestiyâ** terk eyle taṭvîli
Maḳâm-ı Pîr'e geçdi Hâzret itdi bize fermânlık

[36a]

11. Cihân ṭurduḳça yâ Rabb dâ'im eyle nesl-i Hunkâr'ı
Güneş per üzre düşdüḳçe eyler pertev-efşânlık
12. (Mübârek-bâd) diyüp ḥatm eyle bir fâl-i ḥayr olsun
Bütün 'âlem-i İslâm'dan gitsün bu vîrânlık

Ḳaşṭamonı Fî 10 Şaferu'ı-Hayr Sene 1339

'Azîz efendimiz ḥâzretleriniñ büyük maḥdûm-ı necâbet-mevsûmları Ṭâhir Çelebî Efendi Hâzretleri'niñ Ḳaşṭamonı Mevlevî-ḥânesi Põst-nişinligi'ne ta'yin buyurulduğında ṭaraf-ı faḳîrânemden söylenmişdir:

Ḳıṭ'a

2

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

Ṭâhir Çelebî Efendi oldu meşḫatle bükâm
Me'cûr ide her demde anı Rabb-i Enâm
Dest-gîri olsun Hâzret-i Mevlânâ
Haḳḳ erenler işsân ide a'lâ-yı maḳâm

Kaşamonı Fî 1 Rabî'ü'l-Evvel Sene 339

El-fakîr

[İmzâsı]: Eşref Dede

[36b]

Çelebî Efendi Hazretleri'yle Konya'ya 'azîmet iderken:

68

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Kengirî'me geldi dil dilberleri
Buldı ammâ çâre yok dünden beri
2. Âh [u] vâveylâ idüp feryâd ider
Derde dermân bulmadı döndi geri
3. Öyle bir şehr-i mükemmeldir ki bu
Eylar 'uşşâkıñ diliñ ol müşteri
4. Çâre ne ayrılmalı ey dil yine
Terk idüben gitmeli bu gevheri
5. Ser-te-ser bu beldedir erbâb-ı 'ışk
Böyle buldum işte ben bu kişveri
6. Mestiyâ sen kü-yı Hunkâr'a yürü
Öyle bil ki ol'dur 'ışkıñ maşderi

17 Teşrîn-i Şânî Sene 336

Kengiri

69

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Kengiri

1. Es-selām ey Zāt-ı Hakk'ın 'āşık-ı yekdānesi
Hāzret-i Şīr-i Hudā'nın vāriş-i dūrdānesi
2. Cedd-i a' lāñdır seniñ Bū Bekr-i Şiddik velī
Ey erenler pīş-vāsı cihān ferzānesi
3. Mihrü meh müştākđır ebvāb-ı feyz-işāriña
Şem' a-i ' ışkı uyandırdıñ insü melek pervānesi
4. Lā-yezāl oldur cihānda ' ışk ile zinde ola
Fidā-yı cān eyler meydān-ı meħabbetde anıñ merdānesi
5. Kū-yi Ğunkār'a yürü ey Mestiyyā sen çekme ğam
Derde dermān ancak ol'dur cānlarıñ cānānesi

Ankara

Fī 24 Teşrin-i Şānī Sene 336

[37a]

Ğuzūr-ı Pīr-i dest-gīr “ķuddise sirru-hü'l-Münir”de taraf-ı faķirānemden inşād idilmişdir:

70

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Es-selām ey şehsüvār-ı ma' nevī sulţān-ı ' ışk
Es-selām ey pādişāh-ı Meşnevī ħākān-ı ' ışk

2. Esselām ey derdleriñ dermānı cānānım benim
Esselām dil-i mürde-gānıñ neş'esi kırbān-ı ışk
3. Hāk-i pāyiñ 'āleme iksīr-i a'zamdır seniñ
Esselām ey dilde dil-ber cānda hem cānān-ı ışk
4. Dehr-i dūnı hıçe şaydı 'āşık u şadıqlarıñ
Lā-mekāndır çün mekānıñ reh-ber-i meydān-ı ışk
5. Oğunur şehri iftiḥār itsün seniñle ey hümām
İncilā bulmazdı burda olmasañ mestān-ı ışk
6. **Mestī**-i bī-çāreyi eyle kabūl sen itme red
İsterim rāhında itmek cānımı kırbān-ı ışk

Fī 19 Rabī'ı'l-Evvel Sene 339

71

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Konya Şehri mi bu yāḥūd gül-şen-i me'vā mıdır
Berķ uran āfāka burda Kūbbe-i Ḥaḍrā mıdır
2. Her tarafından görünür cennet-mişāl dergāh-ı mā
Maḗhar-ı ışk-ı İlähī Ḥāzret-i Monlā mıdır
3. İşbu belde Ḥāzret-i Pīr ile bulmuşdur şeref
Olmasa bilinmez ol bu şehir yā şaḗrā mıdır
4. Bir güzel dil-ber teşavvur kıl bu şehri dil-berā
Reva mı ḥüsnü ānıñ şormañla Mevlānā mıdır

5. Āstānīñ bekleyen ‘ uşşāka ‘ ışk olsun derim
Dergeh-i Pīr mi ‘ aceb bu yā ki ‘ arş-ı a‘ lā mıdır

6. **Mestiyā** ser-mest-i ‘ ışk ol çekme sen dünyā ğamın
Bilmeye hergiz şubḥ yā şām yā gülşen-i ferdā mıdır

Fī 19 Rabī‘i’l-Evvel Sene 339

[37b]

72

Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün Mefā‘ ilün

1. Cihāna gelmeden maqşad nedir bil ey dil-i dānā
Gelür birgün bulur ol mevt eger a‘ lā eger ednā
2. Elinde var iken fırsat şaḥın fevt eyleme zinhār
Kime bāḳīdir fānī bilürsiñ ey gül-i ra‘ nā
3. Ecel giryān ider bir gün seni hicrān tağında
Bilür misiñ ne olur ‘ āḳıbet ḥālīñ ey cānā
4. Seni terk eyleyüp gider ḳamu dōst [u] aḥbāblar
Çürüyüp bu vücūduñ ḳabr içinde olur ifnā
5. “**Men ‘ araf**”²⁴ dersiñ oḳu gel mekteb-i Monlā’ya gir
Mestiyā bilmek dilerseñ nefsiñi di “Rabbe-nā”

Fī 19 Rabī‘i’l-Evvel Sene 339

73

⁴ “Men ‘ arafe nefse-hū fe-ḳad ‘ arafe rabbe-hū” Kudsi Hadis-i Şerifi: “Nefsini tanıyan Rabbini tanır!”

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. ‘İşķile ser-mest olan āh ile efgān istemez
Vāķıf-ı esrār olan giryān [u] nālān istemez
2. Hānçer-i ebrū-yı dilberden alanlar çün naşīb
Ol şehīd-i ‘ışķ olupdur tīg-ı bürrān istemez
3. Sīnesinde derd-i yār olan bulur dildārını
Dilden ağlar her zamān zāhirde giryān istemez
4. Cānını cānāna teslīm eyler ol erbāb-ı ‘ışķ
Rū-yı yārdan ğayrı hīç bir yerde seyrān istemez
5. Derde dermān ister iseñ **Mestiyyā** sen de eger
Āsitān-ı Pīr’de çuruş başka sultān istemez

Fī 19 Rabī‘i’l-Evvel Sene 339

74

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Çerħ ser-gerdān olup günden güne ğayrān baña
Sāķiler bezmimde oldı mest ü ser-gerdān baña
2. Öyle bir deryā-yı ‘ışķ ğavvāşıyız zāhid ki biz
Āteş-i ‘ışķıle şu‘ le virdi çün ‘irfān baña
3. Māsivādan meylimiz kesmekdir maķşūdumuz
Yār için ağyārı terk itmekdedir meydān baña

4. Rūzu ŧeb giryān [u] nālān olduđım hep dōst iün
Nār-ı ıřka dūřeli pervāz-veř sūzān baña
5. Mebde'ü me'ādı bildiñse alış ey **Mestīyā**
Rāh-ı Hāķķ'da ķulluķ eyle disünler insān baña

[38a]

75

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Ey gönül āvāre olduñ bilmediñ sevdā nedir
Gül iün feryād iden ol bülbül-i ŧeydā nedir
2. Bī-ħabersin sırr-ı ıřķdan andelīb-i pür-nevā
ıřķıle sūzān olan pervāne-i bī-pervā nedir
3. Vuřlat-ı dil-dārdır ařıķlarıñ maķlūbı ün
Meyl-i āgyār ile dilde ħubb-i māsivā nedir
4. Ol nedir ki dīdesinden cūybār eyler zuhūr
Āteřinden şağlara bu şu' le-i efzā nedir
5. On sekiz biñ ālemiñ esrārına vāķıf olan
Ol bilür ancaķ cihānda ħilķat-i eřyā nedir
6. **Mestī** ser-gerdān olan bilür mi bu devrānı ħi
Kim gelenler kim gidenler ālem-i uķbā nedir

Fī 30 Kānūn-i Evvel Sene 336

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Üç yüz otuz altı Kānūn-i Şānī’ de geldi haber
‘ Osmānlılar Yūnān’ı eylediler zīr ü zeber
2. Hāmdü li’llāh ki bize ‘avn-i İllāhī yetişüp
Bu muzafferiyette imdād-ı rūhāniyyet-i Peygamber
3. Güvenenler Hāḫḫ’ dan ğayriye nā-çār kalır
İsti‘ānet idenler andan olur muzaffer
4. İstinād eyleyen başkasına nā-kām olur elbet
Mevlasını bilmezler olur ‘āḫıbet esīr
5. Sa‘y eyleyene Hāḫḫ ider a‘ṭā-yı mükāfāt
‘ Işḫ-ı şevḫıle (Allāh) diyen ṭağları şarşar
6. Ne Yunan karşı ṭurur añā ne başka kefere
Her İslām ‘askeri görünür anlara ejder
7. Mestiyā böyle kalur mı şandıñ çerḫ-ı felegi
Gün gelir bu ‘aḫreb-i devrān elbet de döner

[38b]

Şeb-i ‘Arūs: Cenāb-ı Pīr-i dest-gīr “ḫuddise sirruhu’l-Ḥabīr” Efendimiz Ḥazretleri’niñ irtihāl-i dār-ı beḫā buyurduḫları gicedir. “667”nci Sene-i Devriyyesi olmaḫ münāsebetiyle taraf-ı faḫrānemden ḫuzūr-ı Pīr-i lāmi‘u’n-nīrde inşād idilmiştir:

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Şeb-‘ Arūs-i Hâzret-i Hünkâr’a gel ey ‘ âşıkân
Bir dem-i vuşlatda cân eyler fidâ ol şâdıķân
2. Vâşıl oldu rûh-ı Mevlânâ bu şeb Mevlâsına
‘ Âşık ma‘ şûk ile ‘ ışık bunda oldu vâşılân
3. Vaḥdet-i Hâķķ’a işâret ister iseñ ey gönül
Varlıķıñ terk eyleyüp bir gör O’dur gizlü ‘ ayân
4. Sırr-ı “Lâ mevcûde illa’llâh”ı bildiñse eger
Var olan Hâķķ varlıķıdır ey dil-i dâñâ hemân
5. Nûş iden vaḥdet meyinden mest [ü] sergerdân olur
Bir görür ol kâ’inâtiñ varlıķıñ ey sâlikân
6. Hâk-i pâ-yi Hâzret-i Monlâ olan ferzâneler
Buldılar dünyâ vü ‘ uķbâda ḥayât-ı câvidân
7. (Küntü kenzen)⁵ sırrını bildiñse sen de Mestiyyâ
Fehm kıl bu remzi kim ancaķ O’dur genc [ü] nihân

Fî 5 Cemâzi’l-Aḥer Sene 1339

[39a]

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Ey gönül geç bu fenâdan bul ḥayât-ı câvidân

⁵ “Gizli bir hazîne idim...” Kudsi Hadis-i Şerifi..

Āteş-i 'ıŝk ile sūzān ol hemān ıurma yān

2. Derd-i yāri le zār [u] giryān eyle her ŝām u seher
Būlbūl-āsā dā'im eyle āh [u] feryād figān
3. Hāk-i pāy ol ehl-i ḥālīñ rāhına dānā iseñ
Gir göñül meyḥānesine olasıñ ehl-i 'irfān
4. Hāzret-i Hunkār-ı Mevlānā'ya bezl it variñi
Cān fidā kıl yolunda ol vāşıl-ı cānān
5. Varlığı terk eyleyüp ağıyārda bul yāri sen
Meyliñi kes māsivādan kim O'dur gizlü 'ayān
6. **Mestiyyā** mestāneler izhār-ı sevdā eylemez
Maḥv u müstağrağ olur esrārdan vāqıf olan

Fī 25 Şubāṭ Sene 336

79

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Melāmet ihtiyār it sālīk-i dānā uyan artık
Yeter bu ḥāb-ı ḡaflet āteş-i 'ışk ile yan artık
2. Cihān-ı fānīden geç ol ḥaḳīḳat sırrına vāqıf
Nedir meyl-i sivā biraz da Allāh'a ṭayan artık
3. Şaḳın ālāyiş-i dūnyāya ḥiç aldanma ey ṭālib
Bilürsiñ aldananlar cümleten oldu ziyān artık

4. Kesil halkdan ki Hakk'ı bulasın kendiinde ey sâlik
Fidâ kıl cânımı Hakk'a bu yolda sen hemân artık
5. Cihânın küllî varı bir çüpe degmez bilüreñ sen
Buña aldanma ey Mestî hakk söze inan artık

Ḳıṭ'a

3

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Diyâr-ı ğurbetiñ hâli bizi cândan uşandırdı
Olanca 'aqlımı aldı beni hicrâna yandırdı
Ṭağılmış âb [u] dâne her kulu çün gezdirir kısmet
Anıñ çün bu faķiri tağ u şahrâyı dolandırdı

Beyt

4

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

'Āşık-ı mestâneler meyl eylemez aġyâra hiç
'Āşık iseñ terk idüp dünyâyı sen Mevlâ'nı bil

[39b]

Na' t-ı Şerîf-i Nebevî

80

Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilâtün Fā' ilün

1. Mücrimim 'afv umageldim yâ Rasûla'llâh meded
'Āşiyim 'işyâna ṭaldım yâ Rasûla'llâh meded
2. Zâr [u] giryân oldıgım hier [ü] firâkıñdan seniñ
Vâdi-i ğurbetde ḳaldım yâ Rasûla'llâh meded
3. Ben kime 'arz eyleyim hâlim e yâ şâh-ı rusul
Bî-kesim ḳapuña geldim yâ Rasûla'llâh meded

4. Hakk seni çün ‘ âlemîne rahmet irsâl eyledi
‘ Afvına mağrūr oldum yâ Rasûla’llâh meded
5. Sen buyurduñ ki “Şefâ‘ at eylerim ‘ âşîlere”
Bu faķire va‘ diñi duydum yâ Rasûla’llâh meded
6. Ravza-i pākine olsun şad hezārān eş-şalāt
Zāhir bāṭın saña uydum yâ Rasûla’llâh meded
7. Her dü ‘ âlem **Mestî**-i bî-çāreye sensiñ penāh
Başımı rāhına koydum yâ Rasûla’llâh meded

Destūr!

81

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

1. Esîr-i nefis-i emmāre olup kaldım amān pîrim
Ḥaṭā itdim me‘ āşî baħrine ṭaldım amān pîrim
2. Yetiş imdādıma Yâ Hāzret-i Hunkār Mevlānā
Yüzüm kara velākin kapuña geldim amān pîrim
3. Faķiri nefis [ü] şeyṭān azdıruben itdiler ‘ āşî
Düşündüm dest-gîr ancak seni buldım amān pîrim
4. Bu ‘ āşî mücrim ü bî-çāreye sen destgîr ol kim
Saña mensūbum amabilmezim n’oldım amān pîrim
5. N’olur baħtım güşād olsa yolunda cān fidā kılsam
Bu ümmîd-i tesellî olarak buldım amān pîrim

6. Bu fānī ʿāleme bezm-i elestden **Mestī** olup geldim
Zülāl-i feyziñ ile boşanup ʿoldum amān pīrim

Fī 18 Şubāt Sene 37 ve Fī 9 Şaʿbān Sene 39

[40a]

82

Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilātün Fāʿ ilün

1. ʿIşķ ol ʿāşıkı zār ile hem giryān ider
Şoñra yüz biñ luḫfile göñlüñ açup ḫandān ider
2. Meyl idenler zülfünüñ sevdāsına dil bağlayup
Dām-ı ʿişķa ʿtutulup ol rüz [u] şeb nālān ider
3. Āteş-i ʿişķa düşenler ʿkurtulur zann eyleme
Evvel āḫir anları pervāne-veş sūzān ider
4. Ḥāk idüp ḫall itmeyince pūte-i ʿişķında dil
Şanma ki dōst-ı ḫaķīķī baḫşış-i ʿirfān ider
5. Ger idersen cānıñı dōstuñ yolunda sen fedā
Ol zemānda vaşlını cānān saña iḫsān ider
6. Öyle bir deryā-yı feyż-ı kibriyādır bu ʿarīķ
Sālikānıñ eşķ-i ḫasretiñ ekşeri ʿtūfān ider
7. Öyle bir iksir-i aʿzamdır bu ʿişķ ki **Mestiyā**
Şoyuben şevb-i sivādan ʿāşıkı ʿuryān ider

Fī 20 Şubāt Sene 337

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Hānçer çeküp üstümüze kaçd eyledi sulṭān-ı ' aşk
Bırakmadı hiç varımız yağmaladı hākān-ı ' aşk
2. Derviş-i kalendar eyleyüp şaldı diyār-ı ğurbete
Yārdan cüdā eyleyüben oldı baña mihmān-ı ' aşk
3. Düşürüp hem sevdālara çok zehr yutdurdı baña
Bülbül gibi dā'im işimi eyledi efgān-ı ' aşk
4. Yağuben hicrān odına maḥv-ı tebāh itdi bizi
Pervane-veş ' ışk odına itdi yine sūzān-ı ' aşk
5. **Mestī** hemān sen çekme ğam gelür geçer hūzn [ü] elem
Böyle çalınmış çün kalem böyledürer fermān-ı ' aşk

[İmzâ]: Muḥammed Eşref

[41b]

1

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Dīn-i ' aziz bir pādşāhdır iftiḥārdır ḥizmeti
Buldı ḥuddāmı dārında a' lā rif' ati
2. Dīn-i Şer' i her ki i' zāz eyler ise şıdkıla
Bil gelür imdādına her gāh Ḥudā'nıñ nuşreti

3. Dīn-i Şer‘iñ hā’ini zillet bulur ‘ālemde çün
Nāşiru’d-dīne maḥşūş kıldı Mevlā ‘izzeti
4. Her ki ketfinde mu‘allaḳ ise şemşīr-i Hudā
Gün-be-gün efvn olur anıñ fütūh-ı şevketi
5. **Fevziyā** sen hizmet-i dīnden ferāgat itme kim
Bāb-ı dīnde bulunur her dü cihānıñ ni‘meti

Hüdāyi Ḥazretleri’niñ Dīvānı’ndan Münteḥabdır:

Cüneyd-i Bağdādī “ḳuddise sirruhū” şıḥat-i inḳıṭā‘ vü sülūk-ı fā’ide taḥşiline sekiz şart buyurmuşdur: Evvel: Devām-ı vuzū’.. İkinci: Devām-ı ḥalvet.. Üçüncü: Devām-ı şavm.. Dördüncü: Devām-ı sükūt.. Beşinci: Devām-ı zıkr.. Altıncı: Devām-ı nefy-i ḥavāṭır; gerek ḥayr gerek şerr.. Yedinci: İ‘tikād-ı pāk ve kemāl-i teslīm ile ḳalbini şeyḥe rabṭ itmek. Bir vechile ki ‘ālem ṭolu meşāyiḥ olsa bu faḳire feyz ancak bu şeyḥden olur ḡayriden olmaz diye.. Zīrā mā dāme ki mürīdiñ ḳalbinde şeyḥden ḡayra çekince ola bāṭını Ḥazret-i Vāhid’e açılmaz. Sekizinci şart: Allāh’a ve şeyḥe i‘tirāzı terk idüp ḳabz u baştı Ḥālīḳ’dan bilüp teslīm göstermekdir.

[42a]

Pend ü Naşihat

1

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1. Rāh-ı Ḥaḳḳ ḡāyetile ince imiş
Līk ḡüçlük Ḥaḳḳ’a irince imiş
2. İstedigine Ḥaḳḳ kolay getirür
Az zemānda murādına yitürür

3. Nefs beriyyesinde alma begim
Dürlü dürlü hevāya alma begim
4. Böyle almaz geer bu köhne behār
Saña köyünmez yir yi leyl [ü] nehār
5. Nad-i ömr-i azīzi virme yile
Her zemān fırsat ise girmez ele
6. Māsivā yollarıñ ubür ide gör
Ka'be-i vaşla ir huzūr idegör
7. Hāli o olagör maāma arīn
ün aña dāhil olan olur emīn

2

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

1. Hüdā'ya hāmd ü minnet evvel [ü] āhir
Ki Ol'dur zāhir u bātda Zāhir
2. Zuhūrı perde olmuşdur zuhūra
Gözi olan delīl ister mi nūra
3. Güneş zāhir degil midir arındāş
Ne var görmezse anı eşm-i huffāş
4. Hüdā zāhirdurur malūk mestūr
Hilāf añlayup olma Hā'dan dūr

5. ‘ Aceb şun ‘ ‘ aceb sırr-ı İlâhî
Ki olmuşdur ‘ avâlim cādde-gâhı
6. Hemân levş-i cehâletden eliñ yu
Bu Kevşerden içegör bir içim şu
7. Bu zâhir bildüğine olma mağrûr
Şağın kim ma‘ rifetden olasıñ dūr
- [42b]
8. ‘ Uqâl-i ‘ aql-ı cüz ’iden hâlâş ol
Efendi bâde-nüş-ı bezm-i hâşş ol

Müfred

1

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

Bu ‘ âlem bir hayâl-i ḥāba beñzer
İçinde ‘ ömr-i âdem āba beñzer

2

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

Kişi Haqq’ı bilmege geldi cihâne
Ya ne’yler arada dürlü behâne

3

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

Şu ne ide hevâ-yı ‘ ömre cesâret
İder Mevlâ aña lâ-büdd hidâyet

4

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Şaķın elden ķoma mıķrāz-ı "Lā"yı

Gönülden kesmege ĥubb-i sivāyı

5

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Budur aşlu uşul oldığı tevĥid

Ki ider aġyārdan maṭlūbı tefrid

Bejt

1

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Şuña kim ķaplaya envār-ı tevĥid

Ṭulū' ide añā esrār-ı tevĥid

2

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Girer cennet içinde cennete ol

İrer lezzet içinde lezzete ol

[43a]

3

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Cemī' -i zevķa tevĥid oldı müyedda

'Azāba nitekim şirk oldı menşe'

4

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Şu kim cem' i yok ' irfānı yoğdur

Şunuñ farkı yok ilhādı yoğdur

5

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Edebdir hilye-i insān-ı kāmīl

Edeb terk itdi redd oldı ' Azāzil

6

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

' Amelden hağkı yoğdur nef' yā zarr

Seniñçündür çamusı ey birāder

7

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Ne hāl ile olıser kişi bunda

Anıñla çopıser yarınki günde

8

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Begim ' ilm olıcağ nāfi' gerekdir

Hevā-yı nefsi ol dāfi' gerekdir

9

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Teşavvuf nefsi pāk eylemekdir

Fenā ile anı hāk eylemekdir

10

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Ḥudāyā bir avuç ḥākiñ saña lāyık nesi ola

Anı tekmīl iden ancak yine senden 'ināyetdir

[43b]

11

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Mülki ḳo mālīke baḳ leyl [ü] nehār iden O'dur

Cem' -i ezdād idüben 'unşur-ı çār iden O'dur

12

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ehl-i dünyā dünyāda ehl-i 'uḳbā 'uḳbāda

Her biri bir sevdāda baña Allāh'ım gerek

13

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün

Mecnūn ister Leylā'yı Vāmıḳ özler 'Azrā'yı

N'idem ḡayri sevdāyı baña Allāh'ım gerek

1

5'li Hece

1. İsteyen yārin
- Ḥāk ider vārın
- Bulsa dildārın
- Şaḳlar esrārın

2. Başmayan cāna
İrdi cānāna
Girdi meydāna
Terk idüp ‘ārın
3. Yār işin tutdı
Birlige yetdi
Dōstile itdi
Gizli pāzārın
4. ‘Ārif ol ey dil
Olagör kāmīl
Ben diyen ġāfil
Utanur yārın
5. ‘İşķile ıolan
Arayup bulan
Nefsini bilen
Bildi Ğaffār’ın
6. Nāsı diñleme
Dōstdan iñleme
Gülđen añlama
Bülbülüñ zārın
7. Gel **Hüdāyi**’den
Al ħaber erken
Ĥaķķ’ı isteyen
Ĥosuñ inkārın

[42b]

2

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Hâzin-i esrâr-ı lâhût ol ki sulţânlık budur
Kenz-i lâ-yefnâya mâlik ol begim hânlık budur
2. Tavk-ı tã' at bağlayup ' ifrît nefsiñ boynına
Âşaf-ı ' aqla ri' âyet kııl Süleymânlık budur
3. Qalb-i Âdem mazhar-ı envâr-ı Hakk oldığına
Secde-i şükr eylemezseñ ' ayn-i Şeytânlık budur
4. Sidre-i ' irfân-ı Hakk'ın muntehâsiñ bulmağa
' Âlem-i vahdetde cevlân it ki insânlık budur
5. "Qâbe kavseyn"⁶in Hüdâyi idüp cem' iyyetin
Dâhil ol sırr-ı "Ev ednâ"⁷ya Müslümânlık budur

[42b]

3

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1. Tînet-i Âdem'de konmasa eger sevdâ-yı ' ışk
Cenneti bir dâneyle şatmazdı ol dãnâ-yı ' ışk
2. Kenz-i maḥfîdir zuhûra geldi eşyâ lâ-cerem
Bâd-ı ḥubbile temevvüc itdi çün deryâ-yı ' ışk
3. Tâlib-i dîdâr olup ayılmaya tâ ḥaşre dek
Kim ki nüş ide ezel bezminde ger şahbâ-yı ' ışk

⁶ Kur'ân-ı Kerîm Necm Sûresi 9.

⁷ Kur'ân-ı Kerîm Necm Sûresi 9.

4. ‘Işık meşk olmaz nihân anı bilür halk-ı cihân
‘Āşık-ı bî-çāreye mümkün midir ihfâ-yı ‘ışık
5. Bülbülün hâlin bilenler gūş iderler nâlesin
Bir gül-i bî-hâr içündür bunca hü u hây-ı ‘ışık
6. ‘Işık-ı Şîrîm oldı feryādına Ferhād’ın sebep
Ey nice dānâyı Mecnūn eyledi Leylâ-yı ‘ışık
7. Ey **Hüdâyi** hâlet-i ‘ışık ne bilsün her meges
Kulle-i Kâf-ı hâkîkat murğıdır ‘Ankâ-yı ‘ışık

[45a]

Müfred

6

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Fe’ ulün

Halâş olmak dilersen derd-i gamdan

Esîr-i şüret olma geç şanemden

7

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

Bu fenâ bāğında bir bākî sa’âdet isteyen

Enbiyâ vü evliyâ eşerine kılsun iktidâ

Hubb-i dünyâ ile k’ide nefse kim ola esîr

Hâkîk’a yüz tutsun yine andan olur derde devâ

8

Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilâtün Fâ’ ilün

Şavm-ı sivâyı kim tutar ‘îyd-i vişâle ol yeter

Bülbül gibi dâ’im öter gülşen olur kâşânesi

9

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Bināsı Ka' be'niñ maḥlūk işidir sengile ḥākile

Göñül çün dest-i ḳudretle yapılmış şun' -ı Ḥālik'dır

10

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Şıḥḥat-i ebdānile ĩmān-ı kāmil var iken

Tācu taḥt ister mi Mevlā'dan 'aceb 'āḳıl olan

11

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

'İlm-i bi'llāhi çalış yürü ey himmeti dūn

Nice bir cāz-ı mecbūr nice bir kāne yekūn

12

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

Uragör esb-i nefse nāziyāne

Seni onlar itmeye ol tāziyāne

13

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

'Aḳlı olan añlar bunı dünyā müsāfirḥānedir

Bāḳī cefā taḥşiline sa'y imiş dīvānedir

[45b]

14

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

'Ārifiñ bir cenneti var 'ālem-i dünyāda kim

Āḥiret cennātına aşlā teḥassūr eylemez

15

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Bağma nādān olana Hüsrev-i devrān olsa

Çıl naẓar ehl-i dile hāk ile yeksān olsa

16

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Kendi hüsünün hūblar şeklinde peydā eyledi

Çeşm-i 'āşıqdan dönüp anı temāşā eyledi

17

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Lāzım olan sālīke yoqluğdurur

Māni' olan Hāzret'e çoqluğdurur

18

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Ger dilerseñ sen de yite vird-i pāk

Meskenetle kendiñi hāl eyle hāk

[46a]

Peder-i ma'nevī'm Türbe-dār Hācī Hasen Efendi'den istimā' eyledigim münteħaba mev'ızalar:

Cenāb-ı Hāğk yarın rüz-ı kıyāmetde su'āl idecek ki "Ey ẓulum dünyāda ben dā'imā seniñle berāber idim. Sen kimiñle berāberdiñ"

Cenāb-ı Hāğğ'ı sevmeñiñ 'alāmeti gözden ağan yaşıdır.

Bir kimse Hāğğ'a vāşıl olmadan da'vā-yı hāğğ ider ise naşıl ki bir nā-kesiñ da'vā-yı şadāret itdigi gibi cezāya ve 'azāba müsteħağğ olur imiş. O mühri alup Süleymān olmada bir şofī-i mu'annidiñ 'inād ü işrārı ve bir merkebiñ şuda kendi 'aksini görüp de şudan geçmedigine beñzer.

Bir gönül ḥubb-i sivā ile memlū olur ise ‘aynen mülevveş olan bir ḥāb gibidir. Anı kalayladup temizlemedikçe derūnuna bir şey’ konulmadığı gibi bir gönüldeki dünyā maḥabbeti çıkmadıktan sonra Allāh Peyğamber maḥabbeti girmez.

Bir dervīş gelin gibidir. Güvegisi ise şeyḥidir. Bunuñ için bir dervīş şeyḥine bir gelin gibi teslīm olmalıdır ki aradan bir rūḥ-ı ‘İsā tevellüd eylesün.

İnsān ‘aynen bir zılliden ‘ibāretidir. Zıllıñ vücūdı olmadığı gibi insānın da ḥaḳīkatde vücūdı yokdur. Zīrā beḳāsı olmayan şey’iñ vücūdı yok dimekdir. İ‘tibār rūḥadır. Rūḥ lā-yemūtdür.

[46b]

Bir mürşid-i kāmiliñ bilinmesi ḳalbñi aña mıḳnāṭis gibi incizāb itmesinden belli olur. Naşıl ki bir maḥbūb dil-ārāyı cihānı nefsi gördüğü vaḳt naşıl der-āgūş itmegi ārzū ider ise bir mürşid-i kāmil gördüğü vaḳtde rūḥa ‘ayn-i ḥāl vāḳı’ olur.

Bir ḥıznīr veyā kilābıñ bir memleḥaya düşüp de kendüsi daḥī sonunda tuza münḳalib oldığı gibi bir kimse daḥī ne ḳadar mücrim ve günāh-kār olur ise olsun ṭarīḳat-i Muḥammediyye’ye intisāb ider ise müṭahhar olur.

Bu dār-ı cihānda zıḳru’llāhdan ğılmān ve Kelime-i Münciyye-i Ṭayyibe’den ḥūrī ḥāşıl olur. Ḥaḳīkatde cennetde ḥūr u ğılmān yokdur.

Ḥūrī ile ğılmāniñ buradan iletür mü’min

Cennetde be hey soḫī ḥūrī ile ğılmān yok

Cenāb-ı Ḥaḳḳ ḳorḳusundan eger ağlayamaz iseñ anıñ ḳolayı ḥiç olmazsa ağlar gibi taḳlīd itmektir.

Her şey’iñ cilāsı olduğu gibi ḳalbiñ cilāsı da tevbe ve istiğfār ve zıḳru’llāhdır.

Bir destiniñ iḳerüsine şu ḳonulursa şu pekmez ḳonulursa pekmez ve’l-ḥāşıl her ne ḳonulursa onu sızdırdığı gibi bir insān da ḳalbine her neyi ḳorsa kendüsinden o zuḥūr ider.

[47a] Bir şarmaşık bir ağaca şarılup da ol ağacı ḳurudup maḥv itdiği gibi ‘ışḳ-ı İlāhī de bir gönülde ṭulū’ ider ise öyle bütün vücūdı ḳaplayup nefsi maḥv u fenā ider.

Bir deveyi yıḳmaḳ çökmek için ḳullanılan bāğ gibi ‘aḳl da insānı zaḳṭ etmek için bāğdır. Ne vaḳt ki bu dā’ireden ḳurtulursa menzil almağa başlar.

Deryâda olan balıklar şuyı arayarak şormak üzere Baħr-i Muħiṭ'e giderek orada mevcūd olan bir büyük balığa şuyuñ nerede olduğunu şormuşlar. Ol daħi cevâbında “Siz baña karayı gösteriñ de ben de size şuyı haber vireyim.” Dimiş. Bu gibi cümleyi muħiṭ olan baħr-i ışıkdan da bizim haberimiz yokdur.

Bir insânda ħüsn-i i' tiķâd olursa ħüsn-i aħlâķ da olur ve ħüsn-i aħlâķ da olursa ħüsn-i a' māl daħi olur.

Dünyâda eñ aħmak nefesine mağlûb olup aniñ her bir eczâsına kapılıdır. Ve dünyâda eñ ġâfil olan da nefisini hevâsına tâbi' olmayup da her ârzüsünü yeñendir. ' İbâdetiñ başı taķlîl-i ta' am itmek zühdüñ başı ise seħâvet itmektir.

[47b]

4

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

1. Bu ' ışka olalı yoldâş komuşum nâmûsu ' ârı
Devâsız derde düş oldum iderim âh ile zârı
2. Gezerken kendi ħâlimde ' aceb sevdâya düş oldum
Gözime zerrece gelmez fenâ iķliminiñ vârı
3. Seħerde bülbüli gördüm ' aceb efgâna başlamış
Meger kim nevbehâr oldı öñüne düşdi gülzârı
4. Ĥaķıķat bülbüli gör kim fenâ gülzâra meyl itmez
Oķur nûr ile tevĥidi cigerler yâreler ħârı
5. Gel imdi **Şems-i Tebrizi** fidâ kııl câniñı Ĥaķķ'a
Bu yolda bâşu cân virmek budur ' âşıķları kârı

[48a]

5

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Olursa devletim hem-dem kılursa t̄ali' im yāri
Vişāle deġişürüm hicri baña H̄aqq eyler göre bāri
2. Hezārān dürlü şöhretten tam' kes yāri istersen
Özünden ürküdür yāri nazar kim olmaya 'ārī
3. Saña ol dost için düşmen cefā itse taħammül kıl
Gülüñ dīdārına 'āşık gerek hoş göre her h̄arı
4. Budur h̄alim görürsen sen eger zāhir eger bātın
Bizimle çün h̄arīf olduñ çıkar h̄atırdan inkārı
5. Maħabbetsüz cān içre ki cāndan dāhī nār gider
Bulunmaz dünyada maħrem şaķın fāş itme esrārı
6. 'Aceb h̄adince Mevlānā sözi Türkçe nazm eyler
Kelāmından olur ma' lüm kişiniñ kendi miq̄dārı

[48b]

6

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. İki hezār āferīn bu nice sultān olur
Kulı olan kişiler H̄üsrev [ü] H̄aķān olur
2. Ayaġınıñ tozını sürme çeken gözine
Nesne görür gözi kim vālih [ü] h̄ayrān olur

3. Bir kişi kim māl bulur şanma kim devlet bulur
Devleti bulan kişi Allāh'ı bulan olur
 4. şerbetin şaşresin her kim iğer cur^ç asın
Göñli gevhher şoluben sīnesi ^ç ummān olur
 5. Ťutar isen buyruğum terk ideğör ayrıęıñ
Ťař temūr mūmlarıñ hūkmüne fermān olur
 6. Saña dirim ey dede şalma dīviñ destine
Nefs [ü] dīviñ źabŤ iden dūnyada Süleymān olur
- [49a]
7. Beslemegil teniñi ni^ç met-i envā^ç ile
Birgün olur şol teni şamuda büryān olur
 8. Vir başına bir öğüt Allāh'ı iste bugün
Aşlu sözidir işit bunda ne yalan olur
 9. İşbu şüretdir řamu çün řapdıęıñ bu řamu
řarŤı müslümānlıęıñ řıdķıle īmān olur
 10. Hālik'ı isteyen nā-halef olmuş degil
Hālķa göñül bağlayan řoñra peřimān olur
 11. Gel mālına şapmagil köşki sarāy yapmagil
řol çalışup yapıđıęıñ řon ucı vīrān olur
 12. Gör ki bu **Sultān Veled** dā'im dir yā Ehad
İşitir andan meded Tebriz'e kim hān olur

13. Her ki bugün dilde inanuben yüz süre
Yohsul ise bāy olur bāy ise sulṭān olur

[49b]

1

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Şemʿ-i ruḥuna cismimi pervāne düşürdi
Evrāk-ı dili āteş-i sūzāne düşürdi
Bir kaçre iken kendimi ʿummāne düşürdi
Ḥayfā yolunu vādi-i hicrāne düşürdi
Taqrīr idemem derd-i derūnum elemim var
Mevlā'yı seversen beni söyletme ğamım var

2. ʿAqlım benim ol zūlf-i perīşān ile gitdi
Gönlüm heves-i vuşlat-ı cānān ile gitdi
Fikrim benim ol ṭurre-i ṭarrār ile gitdi
Şabırım benim ol nergis-i fettān ile gitdi
Hicrān odına yandı derūnum elemim var
Mevlā'yı seversen beni söyletme ğamım var

[50a]

7

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Diñle sözimi saña dirim özge edādır
Dervīş olana lāzım olan ʿışk-ı Ḥudā'dır

2. ʿĀşıkıñ nesi var ise maʿşūka fidādır
Semāʿ şafā cāna şafā rūḥa ğidādır

3. Ey şofi bizim şöbetimiz cāna şafādır
Bir cur' amızı nūş idegör derde devādır
4. Hāḫḫ ile ezel itdigimiz ' ahde vefādır
Semā' şafā cāna şafā rūḫa ğidādır
5. ' Işḫ ile geliñ eyleyelim zevḫ [u] şafāyı
Zevḫ ile şafālar sürelim hūyile hāyı
6. Çalalım ḫudūm devr idelim def ile nāyı
Semā' şafā cāna şafā rūḫa ğidādır

[50b]

7. ' Işḫ ile geliñ ṭālib-i cūyende olalım
Zevḫ ile şafālar sürelim zinde olalım
8. Hāzret-i Mevlānā'ya geliñ bende olalım
Simā' şafā cāna şafā rūḫa ğidādır

[51a]

2

“Müseddes Li-Şeyḫ Nazīfū'l-Mevlevī”

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

I

Zāhidā ḫaḫḫıçün ol şāhın ki cūd ekmeli
 Aḫmed-i Muḫtār'a vaḫy itdi Kitāb-ı Münzel'i
 Mevlevī'yim Aḫmedī'yim ḫin-i re'yiyim ben belī
 Baña pesdir bir Ḥudā vü bir Nebī vü bir velī
 Lā ilāhe illā Hüva'llāhü'l-' Aliyyü'l-Müncelī
 Lā nebiyye illā Muḫammed lā feten illā ' Alī

II

Meclis-i rûz-ı ezelde çünkü ikrârım budur
 Dînim îmânım budur gönlümde esrârım budur
 Zinde olduğça vücûdum dilde ezhârım budur
 Cân fidâ itdikçe hem âhîrki güftârım budur
Lâ ilâhe illâ Hüva'llâhü'l-‘Aliyyü'l-Müncelî
Lâ nebiyye illâ Muḥammed lâ feten illâ ‘Alî

III

Ma‘na-i hük-m-i Rasûl’i çünkü iz‘ân eylerim
 Dildeki cem‘iyyeti vehm ü perişân eylerim
 Mezheb-i ‘irfânımı âfâka i‘lân eylerim
 Ey Muḥammed Ümmeti ben böyle îmân eylerim
Lâ ilâhe illâ Hüva'llâhü'l-‘Aliyyü'l-Müncelî
Lâ nebiyye illâ Muḥammed lâ feten illâ ‘Alî

[51b]

IV

Milletim ehl-i tarîkat ḥâliḳım Rabbim Ḥudâ
 Mezhebim râh-ı meḥabbet şart-ı îmânım fenâ
 Kıblem ebrû-yı Muḥammed’dır İmâm-ı Mürtezâ
 Dîn-i İslâm âşkârdır ne lâzım ihtifâ
Lâ ilâhe illâ Hüva'llâhü'l-‘Aliyyü'l-Müncelî
Lâ nebiyye illâ Muḥammed lâ feten illâ ‘Alî

V

Bende-i Âl-i ‘Abâ’yım Ḥayderî’yim Ḥayderî
 Hâşılı ber-muktezâ-yı meşreb-i Peygam-berî
 Ey **Nazîf** bu yolda qurbân eyledim cân [u] seri

İ' tikkādım böyledir “**Naḥnū ḳasem-nā**”⁸dan beri

Lā ilāhe illā Hüva'llāhü'l-' Aliyyü'l-Müncelī

Lā nebiyye illā Muḥammed lā feten illā ' Alī

[52a]

3

“**Dīvān-ı Şeyḫ Gālib'den müstahrecdir:**”

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün

I

Şanmañ bizi kim beste-dilü nefis-i gavīyiz

Hāk-i ḳadem-i Āl-i ' Abā Muştafavī'yiz

Ne ḥavf u ümmid anı bilür ne bedevīyiz

Rāzı şudde-i ḥükm-i ḳazā Mürtezavī'yiz

İḳrārımıza ser viririz ' ahde ḳavīyiz

Biz Şāh-ı Velāyet ḳuluyuz hem ' Alevī'yiz

II

' Ālemlere İşnā ' Aşer irāc degil mi

Herbiri ser-mihr ü meh tāt degil mi

Tir-i siteme cümlesi āmāc degil mi

Da' vā-yı maḥabbet buña muḥtāc degil mi

İḳrārımıza ser viririz ' ahde ḳavīyiz

Biz Şāh-ı Velāyet ḳuluyuz hem ' Alevī'yiz

[52b]

III

Naḳş-ı hevesi şafḥa-i dilden silegeldik

Tā da' va-i mihr-i neseb-i pākile geldik

Ḳurbān-ı İlāhī olup İsmā' il'e geldik

⁸ Kur'ān-ı Kerīm Zuhruf Sûresi 32.

Çün bezm-i kademden dile geldik yele geldik
İkrārımıza ser viririz ‘ahde kavîyiz
Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem ‘Alevî’yiz

IV

A‘ vān-ı bendiydik hele haşmānıyuz el-ḥaḳ
 La‘ net-keş-i imān-ı dile cānıyuz el-ḥaḳ
 Bu ma‘ rekeniñ Sāmu Nerimānıyuz el-ḥaḳ
 Evlād-ı Hüseyin’in ḳulı ḳurbānıyuz el-ḥaḳ
İkrārımıza ser viririz ‘ahde kavîyiz
Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem ‘Alevî’yiz

[53a]

V

Yoḳdur bizi tekrîre Ḥavāric’de liyāḳat
 Ednāmız ider ‘ālemi pür-lerze-i dehşet
 Ammā n’idelim böyle imiş ḥükm-i meşiyet
 Cān [u] bāş fidā eylesek Es‘ ad ne sa‘ ādet
İkrārımıza ser viririz ‘ahde kavîyiz
Biz Şâh-ı Velâyet kuluyuz hem ‘Alevî’yiz

8

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

1. Ğamdan ölmem ḳorḳarım ḡayret helāk eyler beni
 Tîḡden itmem ḥazer firḳat helāk eyler beni
2. Ḥüşe-i engür-veş tarz-ı ziyāde şevḳ-ı mey
 Cāy-gîr-i küşe-i mihrāb nāk eyler beni
3. Maḥv olur ālūde-dāmenlik şitāb itmez ḳarār
 Seyl-i tūfān-ı ḥavādişe pîr-i pāk eyler beni

4. Şîr-i Merdân-veş eger kırbân-ı ışk olmazsa dil
Pençe-i pür-zor-ı himmet çäk çäk eyler beni
5. Geh hayâl-i nergis-i bî-mâr geh baht-ı siyâh
Her zemân bir gûnâ sevdâ derd-nâk eyler beni
6. Eylemiş mağrûr odına Kays iqbâl-i cünûn
Biñ belâlarla kabûl-i iştirâk eyler beni
7. Hasb-i hâlimdir bu nuţk-ı pāk-i Ğālib-neş’eniñ
Ğamdan ölmem kıor kıarım ğayret helāk eyler beni

[53b]

1

Muhammes

Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün

I

Ne hük-m-i t̄ali’ -i bedden ne dehr-i pür-cefādandır
Ne icâb-ı zemân ne sipihr-i fitne-zādandır
Hemiŝe çekdiğim âlâm ahkâm-ı kazādandır
Nevâl-i sofra-i “Naħn [ü] kasem-nâ”⁹-yı Hudâ’dandır
Meħabbet ehline derd [ü] belâ “Kālû belâ”¹⁰dandır

II

Muŝaffâ-dil müberrâ-hâtırız t̄ul-i emelden biz
Kazâyâ râzıyız vâresteyiz ceng [ü] cidâlden biz
Hulâŝa çäre-cüyâ olmayız derd [ü] ilelden biz
Belâ-yâriz belâ-rüzileriz rüz-ı ezelden biz
Meħabbet ehline derd [ü] belâ “Kālû belâ”¹¹dandır

⁹ Kur’ân-ı Kerîm Zuhuf Sûresi 32.

¹⁰Kur’ân-ı Kerîm A’râf Sûresi 172.

III

Benim şimdi perişān-ḥāl cev̄r devr-i ber-ma' zūr
 Esīr-i kayd-ı ğurbet mübtelā-yı miḥnet-i mevfūr
 Eḥibbā-yı vaṭandan dūr vāşıl-ı yārden mehcūr
 Baña ben toĝmadan olmuş bu derd bu belā maḫdūr
Meḥabbet ehline derd [ü] belā “Ḳālū belā”¹²dandır

[54a]

IV

Ḥarāb-ı cur' a-i bezm-i elestiz rind-i bī-pākiz
 Belādan zevk alır bir ṭurfe-meşreb pāk-idrākiz
 Firāḳ-ı cān-güzār-ı yār ile ammā esef-nākiz
 Enīs-i derd-i dil-dār āşnāyız sine-şad-çākiz
Meḥabbet ehline derd [ü] belā “Ḳālū belā”¹³dandır

V

Belā-yı ehl-i ' ışka ḥāşş kılmış Ḥālīḳ-ı aḥkem
 Belādır zümre-i ' uşşāka pūr-żayf-i mükerrem hem
 Çeküp ben teg belā-yı derd-i ' ışkı **Keyfiyā** her dem
 Didi bu mışra' -ı ber-cesteyi bir pīr-i ḥurrem-dem
Meḥabbet ehline derd [ü] belā “Ḳālū belā”¹⁴dandır

[54b]

9

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

1. Uşandım ḥāşılı birdenbire ben āşinālardan

Fütür el virdi her yāndan elim çekdim şafālardan

¹¹Kur'ân-ı Kerîm A'râf Sûresi 172.

¹²Kur'ân-ı Kerîm A'râf Sûresi 172.

¹³Kur'ân-ı Kerîm A'râf Sûresi 172.

¹⁴Kur'ân-ı Kerîm A'râf Sûresi 172.

2. Kimi ben āşinā bildim nihāyet düşmenim çıkdı
Ferāgat geldim aniñçün bu demde bī-vefālardan
3. Bu keşt-i cismimi baħr-i fenādan der-kenār itdim
Maħabbet yelkeniñ çekdim muħālif nev-hevālardan
4. Eger aħvālime her kim vuķūf olsa bu  ālemde
Ferāmūş eylemez bir dem beni ħayr-ı du ālardan
5. Ulaşdı feyz-ı Rabbānī başiret buldum ey **Kāmī**
 Alāķa riştesin kesdim vefāsız dilrübālardan

10

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

1. Cerb-i Şirīn olma ħalka loķma-veş yerler seni
Telħ-ı güftār olma zirā  aķreb eylerler seni
2. Cinsiñe sırr söyler cinsi ħased anlardadır
Cāhdan çāha atarlar ol birāderler seni
3. Ħāl-i ħübāna baķup ħāliñ dige-gün eyleme
İbtidā şayd itmek içün ħayli yemlerler seni
4. Var ise naķd-i hüner izhāra ķalkışma şaķın
 Āķıbet tezyīf iderler sifle-perverler seni
5. Büm-veş künc-i ferāgat tutmaģa bu mı sebeb
Bülbül-āsā (**Cāmiyā**) ehl-i sūħan dirler seni

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1. Gül gibi olmak dilersen şādu ḥandān ey gönül
Lāle-veş elden düşirme cāmı bir dem ey gönül
2. Devr elinden kāse kāse yutduğım kıanlardır ol
Katre katre damlayan gözden dem-ā-dem ey gönül
3. Devlet-i dünyā için hergiz ne ğamkīn ol ne şād
Bir karar olmaz bulursañ ḥāl-i 'ālem ey gönül
4. Gülşen-i kūyunda me'vā bulsa ol ḥūrī şek
İhtiyār ider mi bāğ-ı ḥuldi ādem ey gönül
5. Devr ider **Bākī**-şifat ḥūrşid o māhiñ menzilin
'Işık-ı sergerdānıdır Allāhü a'lem ey gönül

[56a]

2

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

I

Cāme-i şihhat Ḥudā'dan ḥalka bir ḥil' at gibi
Bir libās-ı fāḥir olmaz cisme ol kisvet gibi
Var iken baht-ı sa'adet kuvvet [ü] kudret gibi
Ḥalk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şihhat gibi

II

Ehl-i vahdet kā'inātīñ 'āqıl [u] dānāsıdır
Merd-i fariğ 'ālemiñ mümtāzu müsteşnāsıdır
Gör ne dir ol kim sözi gūyā Mesih enfāsıdır

Salṭanat didikleri ancak cihān gavgāsıdır
Olmaya baḥt-ı sa‘ ādet dünyede vaḥdet gibi

III

Tā‘at-i Ḥaḳḳ mūnis-i bezm-i beḳādır ‘āḳıbet
Şiḥḥat-i cān-ı beden senden cūdādır ‘āḳıbet
Bād-ı şarşardır fenā ‘ālem hebādır ‘āḳıbet
Ḳo bu ‘iṣ [ü] ‘iṣreti çünkim fenādır ‘āḳıbet
Yār-ı Bāḳī ister iseñ olmaya tā‘at gibi

[56b]

IV

‘Ālemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raşad
Devr içinde ṭurmasañ görseñ hezārān nīk [ü] bed
Bir ṭarafdan aḳsa dünyā mālı gelse lāy [u] b‘ad
Olsa ḳumlar şaḡışınca ‘ömr ki şad ‘aded
Gelmeye bu şīşe-i çerḫ içre bir sâ‘at gibi

V

Menzil-i āsāyiş-i dünyāya isterseñ vuşul
Ḥubb-i dünyādan ferāḡat gibi olmaz ṭoḡrı yol
Şādmān erbāb-ı ‘uzletdir hemān Bāḳī melul
Ger ḥuzūr itmek dilerseñ ey Muḥibbī fāriḡ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı kūşe-i ‘uzlet gibi

[57a]

“Aḥlāk-ı Ḥamīde”

3

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

Sen uşandırma ili il de uşandırmaz seni

Hilekârlık eyleme kimse dolandırmaz seni
 Dest-i a' dâdan şoğuk şu içme kandırmaz seni
Çorçma düşmeden ki âteş olsa yandırmaz seni
Müsteķim ol Hâzret-i Allâh utandırmaz seni

II

Hep gezer ' âlemde hiç bir hâlete yokdur sükûn
 Zevka bak degmez te'essüf itmege dünyâ-yı dîn
 İstikâmet şerr-i a' dâdan seni eyler maşûn
Hakk ider eşhâb-ı şıdkıñ haşmını elbet zebûn
Müsteķim ol Hâzret-i Allâh utandırmaz seni

III

İster iseñ hıfz ide ' ırzıñ Hudâ-yı Lem-Yezel
 ' İrzına a' dâ-yı bed-h'âhıñ bile virme hâlel
 Tâ ezelden söylenür halkıñ dilinde bu meşel
Celb ider elbetde insânı mükâfât-ı ' amel
Müsteķim ol Hâzret-i Allâh utandırmaz seni

[57b]

IV

Çurrelenmez rûz-ı ikbâliñ görüp ehl-i hıred
 Her günü bir ğadr ider ta' kib her sebtî Ahed
 Seyl-i meyt itdikde berbâd ' ömri baht itmez meded
Böyle âteş-meşreb olma hâk olur birgün cesed
Müsteķim ol Hâzret-i Allâh utandırmaz seni

V

Halkı taħrib eyleyüp de kendiñ âbâd eyleme
 Bu cihânda ev yapup ' uķbâyı berbâd eyleme

Nef in için zālīm-i bī-rahme imdād eyleme
 ‘Ālemi tenfīr iden aḥvāli mu‘tād eyleme
Müsteķīm ol Ḥazret-i Allāh utandırılmaz seni

VI

Seyyi ’āt-ı insāna nef-s-i kemteriyetinden gelür
 Her hacālet ādeme su’-i ķurbetinden gelür
 ‘İzzet ü zillet mekāna hep mikbetinden gelür
İstikāmet müsteķīmü’l-ḥāle dīninden gelür
Müsteķīm ol Ḥazret-i Allāh utandırılmaz seni

[58a]

VII

Düşmeni tezlīl için ḥileyile itme iştiğāl
 Ḥüsn-i efkāra olur hā’il cihānda su’-i ḥāl
 Yüz şuyı dökme te’essüf çekme itme ķıl ü ķāl
Sen saķīm olma virür maķşūduñ elbet Zü’l-Celāl
Müsteķīm ol Ḥazret-i Allāh utandırılmaz seni

VIII

At riyāyı elden ıslāḥa çalış ef’ālını
 Boşboğazlık itme ta’ dīl eyle ķıl ü ķālını
 Sen ne dürlü saķlayım dirseñ de su’-i ḥālını
Ḥaķķ Te’ālā senden a’lemdir seniñ aḥvālını
Müsteķīm ol Ḥazret-i Allāh utandırılmaz seni

IX

Ḥāline şeytān güler gördükde sende ğafleti
 Üstüne güldirme öyle düşmen-i bed-sīreti
 Ḥā’in olma vir emānetle cihāna şöhreti

Herkesiñ destindedir ‘ âlemde zûll ü rif’ ati
Müstekîm ol Hâzret-i Allâh utandırılmaz seni

[58b]

X

Zâmin ü kâfil olan erzâka Hâlik’ dır saña
Mâsivâya ser-fürü itmek ne lâyıkdır saña
İzîrâbı celb iden meyl-i ‘ alâyıkdır saña
Ġayr için düşme lisân-ı nâsa yazıkdır saña
Müstekîm ol Hâzret-i Allâh utandırılmaz seni

Diyârbekirli Sa‘ id Pâşâ

[59a]

4

“Müseddes-i Li-Şeyh Ġâlib:”

Mef’ ulü Mefâ‘ ilün Mef’ ulü Mefâ‘ ilün

I

Tedbirini terk eyle taqđır Hudâ’ nıñdır
Sen yoksuñ o varlıklar hep vehm [ü] gümânıñdır
Birdenbire bul ‘ ışkı bu tuhfe bulanıñdır
Devrân olalı devrân erbâb-ı şafânıñdır
‘ Āşıkda keder ne’ yler ğam halk-ı cihânıñdır
Koyma kadehi elden söz pîr-i muġânıñdır

II

Ey dil sen o dildâra lâyıkmı degilsin yâ
Da‘ vâ-yı maġabbetde şâdıķ mı degilsin yâ
Ġadri nedir ğaddârıñ Vâmık mı degilsin yâ
Bu ğam ne gezer sende ‘ âşık mı degilsin yâ
‘ Āşıkda keder ne’ yler ğam halk-ı cihânıñdır

Qoyma qadehi elden söz pîr-i muğânîndır

[59b]

III

Maḥzûn idi birgün dil meyḥâne-i ma' nâda

İnkâra düşmüşdüm efkâr düşüp yâda

Bir pîr gelüp nâgâh pend itdi 'ale'l-'âde

Al destîne bir bâde derd ü ğamı vir bâde

'Âşıkda keder ne'yler ğam ḥalk-ı cihânîndır

Qoyma qadehi elden söz pîr-i muğânîndır

IV

Meyḥaneyi seyr itdim 'uşşâka meṭâf olmuş

Teklîf ü tekellüfden sükkânı mu'âf olmuş

Bir neş'e gelüp meclise bi-ḥavf ü hilâf olmuş

Ġam şöḥbeti yâd olmaz meşrepleri şâf olmuş

'Âşıkda keder ne'yler ğam ḥalk-ı cihânîndır

Qoyma qadehi elden söz pîr-i muğânîndır

[60a]

V

Bir bâde çek efzûn ḳap meclisde zîr-i dest ol

Atma ayagın taşra meyḥânedede pâ-best ol

Alçağa aḳar şular pâ-yı ḥuma düş mest ol

Pür-cüş olayım dirseñ Ġâlib gibi sermest ol

'Âşıkda keder ne'yler ğam ḥalk-ı cihânîndır

Qoyma qadehi elden söz pîr-i muğânîndır

[60b]

12

Müstef' ilâtün Müstef' ilâtün

1. Gencīneñ olsam vīrān idersin
Āyīneñ olsam ḥayrān idersin
2. Tīr-i nigehtden dāg-ı derūna
Baḫsañ ne işler seyrān idersin
3. Sākī kerāmet sende ya bende
Baḫr-i ḥabāba miḥmān idersin
4. Nezzāre 'i germ itdikçe ey çeşm
Āteşle ābı yeksān idersin
5. Ey ḥuşk zāhid dem urma meyden
Dest-i du' āyı mercān idersin
6. Zāhid o mehveş bir nūrdur kim
Pender dimezsiñ imān idersin
7. Mādām uçarsıñ gözlerde ammā
Rūyuñ perī-veş imān idersin
8. Ṭabl-ı nehyden kimdir şaḥneler
Bī-hūde Ğālib efgān idersin
9. Eṭvār-ı çerḥa uy Mevlevī ol
Seyrān idersin devrān idersin

[60b]

Sebīlü'r-Reşād Ğazetesi'nden Fī 17 Kānūn-i Şānī Sene 328 Numara: 229.

Muḥārebe-i aḫīre münāsebetiyle Ṭāhiru'l-Mevlevī'niñ meşhūr ḥiṭāb-ı 'itābı:

1

Mef' ūlū Fā' ilātün Mef' ūlū Fā' ilātün

1. Bilmem ki ser-nüvişt-i milletde ser nedir ne
Hükmüyle gitmek üzre eñ şoñ kalan Edirne
 2. Neydik muqaddemā biz sā 'iķ ne böyle olduk
Evvel tefessüh itdik ħarb eyledik bozulduk
 3. Nuşret bize olurken vābeste-i ' azīmet
Ric' atler oldu artık hep kanlı bir hezīmet
 4. Dünyāyı titretirken vaķtiyle Rūmili'nden
Dūċār-ı lerze olduk Bulġārlar'ın elinden
 5. Biz bir zemān kılıċla ŧehrāh-ı ŧānı açdık
Niċin bu def' a böyle atdık tūfengi kaċdık
 6. Rāhgüzār-ı düşmen vaĥşetle ŧulme yandı
Tā pāy-i taĥta geldi ħend ' adū ŧayandı
 7. Oldı bütün Memālik-i İslām için mehālik
Allāh'ım! Ehl-i dīniñ olsun mı böyle hālik
- [61b]**
8. Ķandan aķup nehrler Balķan eteklerinde
Oldı buluť buĥarı yā Rabb feleklerinde
 9. Yükselmeden semāya biñlerce āh-ı sīne
İtmekdedir tekāşif yaġmur gibi zemīne

10. Tuġyān idüp hilāle hep birden Ehl-i Nāķūs
Vaḥṣice hetk olundı astār-ı ʿırzu nāmūs
11. Yüzlerce ehl-i ĩmān ķalmaķla bī-ṣenācur
İṣkencelerle itdi mecbūr olup tenaṣṣur
12. Hep ķanlı ķizmelerle meṣhedlere başıldı
Cā-yı ezāna yer yer Yā Rabbī ķaņ aşıldı
13. Çıķmaķda bāniñ teṣlīs bir çok mesācidiñden
Bıķdıñ mı yoksa ḥāṣā sınıf-ı müvaḥḥidiñden
14. Ehl-i Ṣalīb'i ķıldıñ müstezhar-ı Cemāl'iñ
Ehl-i Ḥabīb'i ķıldıñ müstaḥķar-ı Celāl'iñ
15. Milyonca Müslimānı itdiñ muḥāṭa-i vaḥṣet
Bīçāre Müslimānlıķ ķaldı esir-i zillet
- [62a]
16. Küffāra ḥikmetiñle olduñ da sen müsāʿid
Dīniñle ehl-i dīni ʿadd itdiler zevāʿid
17. Lāyık mıdır hilāliñ nūr-ı Hüdāsı sönsün
Cāʿiz midir ufķlar leyl-i ḥilāle dönsün
18. Kıurʿān'ı ķignesin mi pā-yı leʿīm-i aʿdā
Düşsün mi enderāsa Aḥķām-ı Ṣerʿ-i Ğarrā

19. Gelmez mi Kibriyâ-yı vahdet-penâha pek güç
Hakkında söylenilmek ey Ferd-i Muktedir üç!
20. İtdiñse hikmetiñle erbâb-ı küfri imhâl
İtdiñ mi re'fetiñle eşhâb-ı dîni ihmâl
21. Yâ Rabbî! Luṭf it artık biz büsbütün bunaldık:
Saldırdı her taraftan düşmen zavâllı kaldık
22. Coşsun yemm-i terahḥum yâ Rabbî! Hakkımızda..
Garb eylemekde ikâd bîdâdı Şark'ımızda
23. Cebbâr u Münteķımsiñ 'adliñle aḥz-i şâr it;
A' dâ-yı bed-fi' âli qahrıñla ḥâk-sâr it
- [62b]
24. Tarzında iñliyorken kalb-i elem [ü] fiğânım
Dehşetli bir şadâyı gûş itdi sem' -i cânım
25. İlhâm-ı Hakk mı yoksa hâtif mi neydi bilmem
Lâkin beyânı gâyet haklıydı hem de muḥkem
26. Bir şavt-i ma' nevîydi heybetle söylüyordu
Kimden kime şikâyet itmekdesiñ ne oldu
27. Bilmez misiñ ki kaç'î düstürdur bu hakkça
Bir kavmi bozmaz Allâh onlar bozulmayınca
28. Siz itdiñiz â sersem aḥlâķan istiḥâle
İşte budur yegâne bâdî olan şu ḥâle

29. Lafzan degil mi siz de her türlü kahramānlık
Konserde konferansda alkışlı şaklabānlık!
30. Şoñ damla çıkmak üzere gūyā ki kan saçan siz
İlk damla çıkmak üzere ter dökmeden kaçan siz!
31. Görseydi sâbıkîn-i İslām iderdi hayret
Yā Hū! Bu meskenet ne Hîç yok mı sizde gayret
- [63a]
32. Mu‘ tâdîñiz dem-â-dem bîhūde lâf güdüklük!
Ecdâdîñizde yoğdı bu sizdeki çürüklük
33. Her ferde emr-i Hakk’la mefrūz iken çalışmak
Hep ‘ indîñizde mendūb tenbellige alışmak
34. Mebgūzuñuz evāmir maḥbūbuñuz menāhî
Maḥlūbuñuz menāfi‘ endîşeñiz melāhî
35. Ekşer kesānîñizde mervî olan ḥamiyyet
Teşriḥ idilse hırşîñ ‘ ayni çıkar ḥakîkat
36. Bir bando bir sınıf ḥalk bāhnāme neşr iderler
Gūyā zevāl-i mülki ta‘ cîl idüp giderler
37. Bir yanda (Lir Pansör) ‘ ünvanlı bir takım var:
Aḥkām-ı dīne karşı açmakta ḥarb-i kîn-dār
38. Bir yanda bir gürūhuñ sa‘ yi bütün nifāḫa
Aḫvām-ı dīne māni‘ olmakta ittifāḫa

[63b]

39. ‘Ālimleriñ çoğunda vicdān dīn güher yok
Cāhilleriñ topunda İslām’dan haber yok
40. Erbāb-ı fikriñizle cühhāli var kıyās it!
Şoñra necāt-ı mülki git Hakk’dan iltimās it!
41. Hakk va‘de-i nuşret itmiş ammā ki nāşirīne
“İn tenşuru”¹⁵ buyurmuş Kur’ān’da ehl-i dīne
42. Sa‘y eylemek dimekdir Allāh’a yardım itmek
Ancağ bu yolda hāşıl dünyāda her bir istek
43. Yalnız du‘ādan olmağ tevfiķı ğayr-i müşmir
Sa‘y itmeden el açmağ zirā dilencilikdir
44. Dūcār olunca böyle dehşetli bir ‘itāba
Düşdüm hacāletimden gird-āb-ı ızırāba
45. Gūşumda çınılıyordu hālā o şavt-i heybet
Bitmişdi bende lākin ta‘ķīb u fehme kuvvet

Tāhiru’l-Mevlevī

[64a]

İfāde:

Eş‘ār-ı faķirānemde “Mestī” mağlaşımı almamıñ esbābı: İstanbul’da gençlik ‘āleminde bir gice meyhāneniñ birinde fazlaca içmiş ve sızmış kalmışdım. Kendime geldigim zemān meyhānede iki dāne Rūm dezgāhdārdan başka kimse kalmamış ve kapuyı içeriden

¹⁵ Kur’ān-ı Kerīm Muhammed “aleyhisselām” Sûresi 7.

kilîdlenmiş buldum. O ānda Hūdā'ya ḥamd ü şükr itdim ki baña bir sü'-i kaçd yapmamışlar. Bunuñla berāber yanımda hîç bir silāh olmadığı ḥâlde cesūrāne kendülerine kapunuñ açılmasını ihtār itdim. Kapuyu açdılar. İçkiniñ pārasını virerek oradan çıkdım ve bir dahā tevbe iderek kaç'ıyyen içmedim. O ta'riḥde bī-kār bulunuyordum. Gençdim. 'Işkıımı ne şüretle taṭmīn ideceğimi düşünürken birgün elime (Ḳuddūsī) Ḥāzretleri'niñ dīvānı geçdi. Oğudum. Bundan bir zevk-ı ma'nevī duydum.

[‘Işkı isterseñ ol zıkre meşgūl / Ben de zıkr eyleyü kâne geldim.] ve [Zıkr-i Yezdān'a devām it gice gündüz ey dedem / Fursatı fevt itme zīrā gün bu gündür dem bu dem.] gibi mürşidāne kelām-ı ḥikmet-beyānları pek ḥōşuma gitdi. Bunuñ üzerine [Bulamazsañ bir icāzet şāhibi şeyḥ-ı cihān / Virdi Ḳuddūsī icāzet saña zıkr it her zemān. /Pīrimiz Geylānī'dir eyler seni irşād inan.) **[64b]** gibi nuṭk-ı 'ālīlerinden feyż alup zıkre devām idiyordum. Faḳaṭ bu ḥuşūşda kazanmış oldığım zevk-ı ma'nevīyi nefis ü şeyṭānıñ baña yapırmış olduğu ḥaṭā ve 'işyān sebebiyle ḡayb idiyordum. Ve birçoğlarının mürşidsiz zıkr olmaz soñra delī olursuñ didiklerine ehemmiyyet virmiyordum. Bu ḥāl ile ḥaḳīḳati ararken günlerde bir gün Bāyezīd Kütüb-ḥānesi'nde elime 'İzzet Monlā merḥūmuñ (Gül-şen-i 'Işk) nāmında bir risālesi geçdi. Müṭāle'asından pek müstefīd oldum. (Giryē andandır ḥande andandır / Şāh andandır bende andandır.) Hele ('Işkı ben Mevlevī'den öğrendim şeyḥi Meşnevī'den öğrendim / Kimde ki var 'ışkdan māye intisāb eylesün Ḥāzret-i Monlā'ya) gibi kelāmları bu faḳīri mest itdi. Bunuñ üzerine Ṭarīḳ-ı Mevlevī'ye intisāb itmege 'azm itdim. Mevlevī meşāyihinden bir mürşid-i kāmīl arayarak buldum. Kendüsine mürāca'at itdigimde çilleyi ikmāl itmeden olmaz! cevābını alınca çilleye girmeye rāzī oldum. Şeyḥ 'Ālī'niñ (Giren müştāḳdır ol dūd māna girmeyen müştāḳ / Mişāl-i Ka'be perḥīz-i nefzdār-ı maṭbaḥ-ı Monlā) fehavāsınca Kāzım Pāşā merḥūmuñ (Mey-i ḥubb-i İlāhī ola sākī Şeh-i Merdān) **[65a]** (İnsān mıdır ol bādeyi nūş itmeyen insān) beytiniñ ma' nā-yı ḥaḳīḳisini o zamān añladım ve kısmet olduğu kadar yevmīden naşībimizi aldık ve bu zevk ile işbu muḥteşar dīvānçeyi meydāna getürdim.

Degersiz olduğımı i'tirāf iderim. Yalnız şurasını 'arz itmek isterim ki bu eş'arı yazarken duyduğum zevkı müddet-i 'ömrümde hîç bir şeyde duymadım. Ve şimdiki nesl-i ātīniñ

‘öşrüne inhimākini gördükçe vaḳtiyle ben de bunlar gibi (Ümmü’l-ḥabā’iş)den zevk arardım diyerek te’essüfler idiyorum.

Ḳaştamonı 20 Temmüz 927

[İmzâ]: Muhammed Eşref

SONUÇ

Mestî Mehmed Eşref, 19.y.y sonu ve 20. y.y başında yaşamış Kastamonulu bir Divan şairidir. Kaynaklarda hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılamamıştır. Mestî Mehmed Eşref'in hayatı ve edebi kişiliği eserinden hareketle yeniden yazıldı.

Mestî ilki, şairin kendi yazdığı şiirlerden ikincisi de mecmua olmak üzere iki ana kısımdan meydana gelmektedir. Divanda toplamda 150 şiir vardır bunlardan 96'sı ilk kısımdadır. Şairin kendi şiirlerinden oluşan bu kısımda 84 gazel, 1 müstezad, 3 tane kıt'a, 4 tane de beyt, 3 tane de hece ölçüsüyle yazılmış şiir bulunmaktadır. Mecmua kısmında ise toplamda 54 şiir vardır. Bunlardan 3 tanesi muhammes, 4 tanesi müseddes, 3 tanesi mesnevi ve 12 tanesi de gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Bu kısımda ayrıca 18 müfret ve 13 beyt, 1 tane de hece ölçüsüyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır. Divanda Mestî Mehmed Eşref, hem aruz hem de hece veznini kullanmıştır.

Mestî Mehmed Eşref, eserinde sade bir dil kullanmıştır. Sanatlı ve süslü söyleyişlere rastlanılmamaktadır. Mestî Mehmed Eşref, bir Mevlevî Dervîşi olduğundan şiirlerinin tasavvufî konularda olduğunu görmekteyiz. Ayrıca Eşref'in Mecmua kısmında da Hüdayî, Fevzi, Şems-i Tebrizi, Sultan Veled, Mevlana, Şeyh Galib, Kâmî, Câmî, Baki ve Muhibbî'nin tasavvufî konulu şiirlerine yer verdiğini görmekteyiz.

Mestî Mehmed Eşref, önemli olmadığı halde yazdığı şiirlerin kaybolmasını istemediği için şiirlerini bir araya getirerek bir divan oluşturmuştur. Kendisi eserinin kıymetsiz olduğunu bilmektedir ama bu dîvânı oluştururken hissettiği zevki ömründe hiçbir şeyde duymadığını eserinin en sonunda hatime bölümünde söylemektedir.

KAYNAKLAR

1. Aydemir, Y. (2000). *Behişti Divanı* (Birinci Baskı). Ankara: MEB Yayınları,33-520
2. Develiođlu, F. (2013). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lúgat* (On Üçüncü Baskı). Ankara: AYDIN KİTABEVİ, 17-1712
3. Dilçin, C. (2005). *Türk Şiir Bilgisi* (Sekizinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları, 38-457
4. LEVEND, Â. S. (1982). *Türk Edebiyatı Tarihi* (Birinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları, 102-292
5. ÖZÖN, M.N. (1997). *Büyük Osmanlıca- Türkçe Sözlük* (Beşinci Baskı). İstanbul: İNKILAP Yayınları, 15-920

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Doğan Fatma
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 04. 02. 1988 GEREDE
Medeni hali : Evli
Telefon : 05543834939
Faks :
e-mail : fatma_grd@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi	
Lisans	Afyon Kocatepe Üniversitesi	06. 06. 2011
Lise	Gerede Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi	15. 06. 2006

İş Deneyimi

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Kitap okumak, Müzik dinlemek , Tarihi araştırmak.

GAZİ GELECEKTİR..

